

Att ligga i Lund

- En undersökning om hur universitetsstudenter talar om sexualitet

Lisa Grönlund
Jenny Jalvelius

LUNDS UNIVERSITET
Socialhögskolan
SOPA63
Ht. 08

Handledare:
Elizabeth Martinell Barfoed

Abstract

Authors: Lisa Grönlund and Jenny Jalvelius

Title: "To lay in Lund" – A study about the way university students speak about sexuality
[translated title]

Supervisor: Elizabeth Martinell Barfoed

Recently allegations concerning the sexual habits of young people have attracted attention in Swedish research. Assumptions regarding an increased number in sexual partners and a change in attitude towards sexuality are two of the noted aspects. The aim of this study was to develop an understanding of the way students at Lund University speak about sexuality. The respondents who participated in this study consisted of 10 university students between the ages of 20 to 30 years. Nine of the respondents took part in focus groups and one of them was interviewed individually. In the analysis of our results, based on the interviews, the theory of sexual scripts has been used to develop an understanding of how the interaction between individuals and society affect sexuality. In our study we found that the respondents spoke about Lund in terms of a special context regarding sexual contacts and actions. This special context was thought of as allowing and open minded by our respondents. To have numerous sexual partners was thought of, by our respondents, as socially approved. We found that the use of alcohol is one of the foundations to this mentality. Furthermore we found that our respondents seem to believe that long term relationships is more successfully maintained in the future when no longer studying in Lund. While in Lund our respondents emphasize the importance of indulging in the student culture and that this is best attained as single. At the end of our study we discuss the acknowledgement of an individualistic way of looking at life among our respondents and aspects that generate and maintain this attitude.

Keywords: sexuality, sexual relations, sexual scripts, university students

Förord

Innan Ni tar del av vår undersökning vill vi uppmärksamma de personer som bidragit till dess möjliggörande. Vi vill börja med att tacka våra tio respondenter för att de har tagit sig tid till att delge oss sina tankar. Det är främst deras resonemang som har gjort denna undersökning så intressant och givande att arbeta med. Ett stort tack till vår handledare, Elizabeth Martinell Barfoed, som genom synpunkter och vägledning har hjälpt oss att knyta ihop vår undersökning till denna produkt.

Innehåll

1. Inledning	5
1.1 Problemformulering.....	5
1.2 Syfte	6
1.3 Frågeställningar	6
2. Material och metod	6
2.1 Metodval	6
2.2 Urval och begränsningar	8
2.2.1 Urval	8
2.2.2 Avgränsningar	9
2.3 Tillvägagångssätt.....	9
2.4 Bearbetning och analys data.....	11
2.5 Resultatets tillförlitlighet	12
2.6 Förförståelse	12
2.7 Etiska överväganden	12
2.8 Arbetsfördelning.....	13
3. Fortsatt framställning	14
4. Teori och begrepp	14
4.1 Sexuella script	14
4.2 Begrepp	15
5. Historik	16
5.1 Sexualitet.....	16
6. Tidigare forskning	17
6.1 Foucault.....	18
6.2 Giddens	18
6.2.1 Tre typer av kärlek.....	18
6.2.2 Plastisk sexualitet.....	19
6.3 Sex i Sverige.....	Error! Bookmark not defined. 20
6.3.1 Individen och samhället	20
6.3.2 Kärleksideologin i Sverige	21
6.3.3 ”God” sexualitet	21
6.3.4 Samlagspartners.....	21
6.4 Alkoholens påverkan	22
6.5 Sexualitet i media	23
6.5.1 Reklam	23
6.5.2 Internet	24
7. Analys	25
7.1 ”Bubblan Lund”.....	25
7.1.1 Sex utan kärlek	26
7.1.2 Förhandlingar om otrohet.....	31
7.1.3 Sex och social status i studentkulturen	32
7.1.4 Under skyddet av berusning.....	34

7.1.5 Påtryckningar utifrån	36
7.1.6 ”...man blir ju som man umgås...”	40
7.2 Kategoriseringar och nyckelord.....	40
8. Sammanfattning	42
9. Slutdiskussion	43

1. Inledning

1.1 Problemformulering

På senare år har det uppmärksammats att unga vuxnas sexuella vanor har förändrats och att antalet sexpartners bland dem ökar. Socialstyrelsen (2008) menar i rapporten *Ungdomar och unga vuxna – riskfaktorer och behov av insatser* att denna attitydförändring till sexuella relationer utanför en parrelation har skett under de senaste 20 åren. Det menas att attityder till sexuella relationer utanför ett parförhållande är mer tillåtande bland unga vuxna idag. De påstås, enligt experter på RFSU, vara mindre bundna till den kärleksnorm som rått i tidigare generationer. Att ha sex med någon första kvällen, att byta partner ofta och att ha långvariga sexuella relationer utan att blanda in kärlek blir allt vanligare i denna grupp. Även hur unga vuxna talar om sexualitet uppges se annorlunda ut. Det menas att de talar mer öppet om sin sexualitet och att tabun har fått lämna plats för frispråkighet och en större förståelse för den egna och andras sexualitet (RFSU, 2008).

Internets genomslag i det svenska samhället, menar Månsson et al. (2003), har bidragit till en förändrad syn på sexualitet. Detta främst bland ungdomar vilka genom Internets tillgänglighet till information rörande sexuella frågor kan förskansa sig en breddad syn på sexualitetens perspektiv och uttrycksformer (a.a., sid. 104-106).

Vidare anses alkohol vara en påverkande faktor för sexualiteten. I vårt samhälle råder det, enligt Heijbel och Nilsson (1985), ett starkt samband mellan alkohol och sex. Under påverkan av alkohol anses personer blir mer frispråkiga och benägna att ta initiativ de annars inte hade haft mod till (Heijbel & Nilsson, 1985, sid. 18).

Michel Foucault (2002a, 2002b) har intresserat sig mycket för sexualitetens historiska framväxt. Han var en av de första att föra fram synen på sexualitet som något föränderligt som skapas och ombildas i den rådande samhällskontexten. Vi har i denna studie använt oss av två av tre band i hans verk *Sexualitetens historia*. En mer samtida syn på sexualiteten presenterar Anthony Giddens (1995) i sitt verk *Intimitetens omvandling*. Även han menar att sexualiteten är föränderlig och fokuserar på kärlek, känslor och relationsmönster. Giddens hävdar att den grundläggande förutsättningen för den förändring han ser i relationsmönster handlar om hur vi idag kan särskilja sex från reproduktionssyftet.

Då vi själva lever och studerar i Lund, en stad med en utpräglad studentkultur dit unga vuxna från hela landet flyttar för att få ta del av universitetets utbildningsutbud och av varandra, är vi inte främmande för dessa sexuella mönster bland våra jämnåriga.

Rapporter och artiklar publiceras med jämna mellanrum om ovan nämnda företeelser. När vi närmade oss detta ämne kände vi dock tidigt att en aspekt saknades. Bland statistik, påståenden och klargöranden av tendenser såg vi sällan eller aldrig de unga vuxnas egna åsikter. Ett intresse väcktes att titta närmare på hur de själva upplever denna förändring i sexuella vanor som påstås ha ägt rum. Särskild vikt vill vi lägga vid hur unga vuxna talar om sexualitet då enbart ett klargörande om att de har blivit mer frispråkiga inte kan ge oss någon djupare förståelse. I vår undersökning kommer vi således att fokusera på unga vuxnas egna uppfattningar och som urvalsgrupp har vi valt universitetsstudenter i Lund.

1.1 Syfte

Syftet med uppsatsen är att försöka utveckla en förståelse för hur universitetsstudenter i Lund talar om sexualitet.

1.2 Frågeställningar

Kan särskilda teman/ämnen identifieras i det empiriska materialet?

Vilka relationsmönster kan identifieras bland universitetsstudenter i Lund?

Hur beskriver studenter i Lund sin syn på sexualitet?

2. Material och metod

I detta avsnitt kommer vi att beskriva den metod som ligger till grund för vår studie och vidare redovisa för arbetsprocessens gång. Vi presenterar också hur det empiriska materialet har samlats in, i denna del.

2.1 Metodval

I denna undersökning har vi använt kvalitativ metod för att problematisera bilden av hur universitetsstudenter i Lund talar om sexualitet. I vår text har vi valt att ibland använda oss av ordet studenter för att få en mer lättläst text, det är dock universitetsstudenter vi då syftar på. Jacobsen (2007, sid. 48) menar att den kvalitativa metoden erbjuder en möjlighet att komma nära intervjudeltagarnas föreställningar av det studerade ämnet. I vår undersökning har det induktiva förhållningssättet varit en förutsättning då tanken var att empirin skulle få styra

studien och inte tvärtom. Då vi själva inte kunde förutse vilken riktning studiens empiri skulle ta blev det av betydelse att den kvalitativa metoden är flexibel (Jacobsen, 2007, sid. 48-50).

Inom den kvalitativa metodens öppna ramar innefattas det faktum att den insamlade empirin blir komplex. Detta medför att omfattningen av data gör att analyser och tolkningar kan bli problematiska då det blir svårt för forskaren att skapa sig en överblick och samtidigt se viktiga detaljer. Den kvalitativa metoden kan vara tidsmässigt resurskrävande och orsaka oönskade nedskärningar i avseende av antalet respondenter. Detta kan leda till att undersökningen inte blir representativ. Med den tidsram vi har haft till vårt förfogande har vi därför gjort ett klart avgränsat urval.

Genom noggranna överväganden kom vi fram till att studenterna skulle intervjuas med hjälp av fokusgrupper. Wibeck (2000) har skrivit en av få svenska böcker om fokusgrupper. Hennes bok är anpassad för det svenska samhället och kulturen och riktar sig bland annat till högskolestuderande inom socialt arbete. ”Fokusgrupper är en forskningsteknik där data samlas in genom gruppinteraktion runt ett ämne som bestämts av forskaren” (Wibeck, 2000, sid. 23). Detta passade vår undersökning då vi genom ett öppet gruppsamtal ville få en inblick i hur studenter talar om sexualitet. Därmed hoppades vi på att få en klarare bild av hur vår urvalsgrupp förhöll sig till ämnet och på så sätt närma oss syftet med undersökningen. Aspers (2007) menar att gruppintervjuer blottlägger deltagarnas åsikter då resonemang och tankar kan ifrågasättas utifrån de olika deltagarnas perspektiv. Dynamiken i gruppen kan på detta sätt bidra till att respondenterna ger en mer nyanserad bild av sina erfarenheter och åsikter. Viktigt att tänka på när det gäller gruppintervjuer är att deltagarna kanske inte fullt utvecklar sina tankar inför varandra och kanske inte vågar uttrycka sina åsikter (a.a., sid. 143).

Wibeck (2000) menar att fokusgruppsmetoden har visat sig fungera väl gällande forskning som rör påstådda ”känsliga” ämnen. Hon ger bland annat exemplet att fokusgrupper används med framgång vid forskning kring familjeplanering och HIV/Aids (a.a., sid. 21). Wibeck (2000) skriver att det innan en fokusgruppsintervju är viktigt att förbereda sig på vad som kan ske i gruppen. Hon menar att det för forskaren är av vikt att exempelvis vara medveten om att deltagarnas engagemang påverkas av intrapersonella och interpersonella faktorer samt av miljöfaktorer (a.a., sid. 27). Den sistnämnda av de tre faktorerna handlar delvis om den plats på vilken fokusgruppen äger rum. Wibeck menar att det kan vara en nackdel om moderatoren – med vilket avses diskussionsledaren – känner sig mer hemma än deltagarna då detta kan leda till att samtalet då blir mer på moderatorns premisser än på deltagarnas (a.a.).

Fördelarna vi ser med att använda en ostrukturerad metod är att vi inte tvingas kategorisera och låsa ämnet i för stor utsträckning. Istället får vi ta del av erfarenheter som kan bredda våra perspektiv och vår undersökning vilket kommer att hjälpa oss att distansera oss från vår egen förförståelse (May, 2001, sid. 152).

Enligt May har det förts fram åsikter om att respondenterna i en fokuserad intervjusituation ges för stort utrymme att styra diskussionen. Nackdelen blir då att den empiri som framkommer inte överensstämmer med intervjuarens tänkta syfte (May, 2001, sid. 151). I denna undersökning strävar vi efter att studera hur studenter talar om vårt undersökningsämne snarare än att stödja eller förkasta en hypotes. Således ser vi det fria samtalsforumet som en fördel. Tidigare i detta avsnitt nämnde vi att den kvalitativa metoden kan vara resurskrävande, vilket kan medföra oönskade nedskärningar när det gäller antal respondenter. Wibeck (2000) anser dock att fokusgrupper är en förmånlig datainsamlingsmetod vid tidsbegränsade undersökningar. Detta då en stor omfattning data kan samlas in på relativt kort tid vilket med förutsättning av ett lyckat samtal i gruppen skapar data som kan analyseras på mer än ett sätt (a.a., sid. 13-14).

Vi har även genomfört en enskild semistrukturerad intervju. Semistrukturerade intervjuer är lämpliga att använda då forskaren vill titta på ett specifikt tema utifrån olika perspektiv. En semistrukturerad intervju byggs kring förutbestämda frågor där intervjuaren sedan har möjlighet att söka nå djupare resonemang via följdfrågor. Viktigt är att forskaren är medveten om att respondentens resonemang kan färgas av sättet på vilket frågorna ställs (May, 2001, sid. 150-151).

2.2 Urval och avgränsningar

2.2.1 Urval

Inför vår undersökning kom vi fram till att vi ville intervju universitetsstudenter i Lund. Detta urval gjorde vi då Lund har en speciell nations- och studentkultur som vi ansåg vara intressant att studera. Denna urvalsgrupp har fördelen att universitetsstudenter i Lund ofta kommer från olika delar av landet, har olika klasstillhörighet och etnisk bakgrund. För att göra undersökningen resursmässigt hanterbar valde vi att avgränsa vår urvalsgrupp i fråga om ålder, vi valde därför att använda respondenter i åldrarna 20-30 år. Dessa har intervjuats i tre fokusgrupper om tre deltagare per grupp.

Som komplement har vi intervjuat en representant från Projekt Sex i Lund. Alla verksamma på Projekt Sex är universitetsstudenter och arbetar på frivillig basis för att främja

Lunds universitets studenters sexuella välbefinnande. Denna enskilda respondent tillsammans med våra fokusgruppsrespondenter gav oss 10 respondenter sammanlagt.

Som stöd för våra resonemang har vi även använt oss av relevant litteratur för att söka närma oss syftet med undersökningen, denna litteratur presenteras i avsnittet om tidigare forskning. Litteraturen har vi funnit då vi letat på bibliotekssektionen *Sexologi* på Social och beteendevetenskapliga biblioteket i Lund samt biblioteket på fakulteten Hälsa och samhälle på Malmö högskola.

Till en början planerade vi dessutom att intervjua en kurator på hudkliniken i Lund för att få dennes bild av hur Lunds studenter talar om sexualitet. Vi valde dock senare att inte genomföra denna intervju då vårt syfte med undersökningen var att undersöka hur Lunds universitetsstudenter talar om sexualitet. Vi menar att en yrkesverksams uppfattning om saken skulle ge ett annat perspektiv på undersökningen.

2.2.2 Avgränsningar

Vi höll en fokusgrupp med enbart kvinnor, en med enbart män och en där båda könen representerades. Vår tanke var att vi genom att studera hur respondenterna talade om ämnet i olika konstellationer skulle få möjligheten att se på vårt material utifrån ett genusperspektiv. Redan under själva fokusgrupperna och även i vår senare bearbetning av vår insamlade data såg vi dock att de, för oss, mest intressanta diskussionerna väl kunde föras utan belysning av detta perspektiv. Vi är medvetna om att genusperspektivet är närvarande i alla diskussioner, även i vårt material, men vi bedömde det vara mer relevant att se till den mer övergripande bilden utan att fokusera på den genusaspekt som denna innefattar.

Vidare vill vi framhålla att begreppet sexualitet är mångfasetterat och att varje individs sexualitet är unik. Även då vi talar om sexualitet i generaliserande ordalag är vi medvetna om att dess innebörd görs i ett samspel mellan den enskilda individen och den kontext vilken denne befinner sig i.

2.3 Tillvägagångssätt

Redan i inledningsskedet av arbetsprocessen hade vi klart för oss att vi använda oss av unga vuxna som respondenter. Av praktiska skäl begränsade vi vårt urval till universitetsstudenter i Lund mellan 20-25 år, då vi ansåg att dessa var lättast för oss att komma i kontakt med.

Då vi sökte efter respondenter började vi att sätta upp lappar på anslagstavlor på institutioner, bibliotek och nationer i Lund. Efter drygt en veckas väntande då enbart en

intresserad hört av sig bestämde vi oss för att byta taktik i vårt letande. Genom snöbollseffekten (May, 2001, sid. 161) fick vi relativt smidigt tag på intresserade studenter bland vänners bekanta. Alla de nio respondenter som i slutänden deltog i våra fokusgrupper fick vi kontakt med på detta sätt. Den potentiella respondent som anmälde sitt intresse via de lappar vi satt upp fick senare förhinder. Vi hade inledningsvis tänkt oss att vi skulle ha minst fyra deltagare i varje fokusgrupp för att få en så livlig diskussion som möjligt. Vid den första fokusgruppen var det bara tre deltagare som dök upp, den fjärde hade fått förhinder. Detta oroade oss till en början men då diskussionen flöt på bra och intervjun nådde väl upp till tidsramen, för vad som är lämpligt för en fokusgruppsintervju, ansåg vi att tre deltagare var tillräckligt. När det så var dags för de resterande två intervjuerna fann vi att vissa som anmält intresse drog sig ur på grund av egna tidskrävande studier. Vi valde därför att hålla även dessa två fokusgrupper med tre deltagare i respektive grupp. Detta berodde dels på tidsmässiga skäl då vi ansåg att letandet efter respondenter inte kunde ta ytterligare tid och dels hade vi, som tidigare nämnt, i den första fokusgruppen sett att tre deltagare var tillräckligt.

Då en av de respondenter vi fann via vänners bekanta visade sig ligga över det åldersurval vi gjort valde vi att i slutänden höja åldersspannet, det slutgiltiga åldersurvalet blev då 20-30 år.

På de lappar vi satte upp på anslagstavlor för att finna respondenter hade vi poängterat att sexuell läggning var ett ämnesområde som inte skulle beröras under intervjuerna. Snart började vi dock fundera över om det från vår sida ens var lämpligt att nämna denna aspekt. Dels kände vi att vårt val av formulering på lapparna kunde uppfattas som att olika sexuella läggningar var något vi ansåg ointressant att diskutera och dels menar vi att det kunde framstå som att vi antar att individer kan vara obekväma med att tala om sin sexuella läggning. När vi så fann våra deltagare på annat sätt valde vi att inte ta upp denna specifika fråga i det informationsbrev vi skickade ut (se bilaga 1). Vinsten med detta var, enligt oss, att det på detta sätt lämnas öppet för respondenterna att diskutera dessa frågor i den mån de själva ville. Vårt ämne kan dock upplevas som känsligt över lag, då det berör respondenternas sexuella vanor. För oss blev det då angeläget att klargöra vilka teman intervjuerna skulle beröra när vi sökte vidare efter respondenter samt att vara tydliga med det i informationsbrevet (se bilaga 1).

En bit in i vår arbetsprocess kände vi att det skulle kunna vara av relevans att utföra en intervju med en representant för Projekt Sex. Vår tanke var att denne skulle kunna bidra med, för oss användbara, erfarenheter och tankar kring ämnet. Detta då denne själv är student samt arbetar med att möta andra studenter i deras sexualitet.

Till en början funderade vi på hur fokusgrupperna skulle läggas upp för att på bästa sätt skapa en miljö där respondenterna själva fick styra samtalen. Vår första tanke var att ställa ett antal öppna frågor till grupperna för att sedan lämna diskussionen fri. Vad vi efter hand kom fram till var att fokusgrupperna skulle baseras på en rad förutbestämda teman då vi ansåg att det skulle öppna upp samtalen ytterligare. Efter noggranna överväganden identifierade vi sju teman, vilka vi fann lämpliga då de innefattade många av sexualitetens dimensioner (se bilaga 1). Fokusgrupperna utfördes på Socialhögskolan i Lund, detta då vi fann det enklast att boka lokaler där. Då vår urvalsgrupp är universitetsstudenter ansåg vi att det bör uppfattas som en relativt neutral plats att mötas på.

Vad gäller intervjun med representanten från Projekt Sex var även här tanken att respondenten skulle få tala så fritt som möjligt om sexualitet utifrån undersökningens syfte. Då fria diskussioner är lättare att få till stånd i grupp hade vi innan intervjun skickat ut ett antal frågor till respondenten så att denne var förbered på vad intervjun skulle komma att beröra. Dessa frågor baseras på fokusgruppernas resonemang (se bilaga 2).

Samtliga intervjuer spelades in och efter utförandet transkriberades de i sin helhet. Intervjudeltagarna gavs då fingerade namn. Då våra uttalanden från intervjuerna tas med i analysavsnittet benämner vi oss själv *Moderator 1* och *Moderator 2* (jfr Wibeck 2000). För att underlätta hänvisningarna till våra intervjuer har vi valt att benämna fokusgrupperna som *Fokusgrupp I*, *Fokusgrupp II*, *Fokusgrupp III* samt den enskilda intervjun som *Intervju I* i vårt kommande analysavsnitt. I de citat som presenteras i analysavsnittet skrivs ... för att markera en kort paus, vidare används (...) där vissa delar av citatet valts bort, skratt och gester markeras exempelvis (*skratt*). Slutligen skriver vi förtydligande förklaringar av använda termer på följande vis: [*förklaring*].

I efterhand anser vi att vårt tillvägagångssätt har tjänat oss väl och bidragit till att vi har åstadkommit en produkt vi båda är nöjda med. En problematisk situation vi ställts inför var svårigheterna med att hitta respondenter till våra fokusgrupper via de lappar vi inledningsvis satte upp. Vi känner dock att detta problem löste sig på ett smidigt sätt då vi bytte taktik i vårt sökande. För övrigt har arbetet flutit på väl och vi har stundom själva förvånats över dess friktionsfria utveckling.

2.4 Bearbetning och analys av data

Efter transkriberingen av insamlad data har vi använt oss av innehållsanalys i den fortsatta bearbetningen. Innehållsanalys är bara en av de många metoder för analys som är vanliga

inom kvalitativ metod men liksom de andra handlar den om att växla mellan att analysera specifika delar av data och vidare att se på delarna med hjälp av data som helhet. Denna typ av växelvis analys kallas den hermeneutiska cirkeln (Jacobsen, 2007, sid. 135).

Vid genomförandet av en innehållsanalys genomgås fem faser. Det första är kategorisering vilket innebär att data delas in i olika teman. Detta görs för att skapa struktur och göra data mer förståligt. Vidare belyses kategorierna med innehåll och illustreras med citat och för att klargöra räknas hur ofta ett tema dyker upp. Sedan görs en jämförelse av intervjuerna för att skillnader och likheter ska uppdragas och slutligen söker forskaren förklaringar till dessa skillnader (Jacobsen, 2007, sid. 139).

2.5 Resultatens tillförlitlighet

Inom vår avgränsade urvalsgrupp har vi enbart kunnat få fram våra intervjudeltagares tankar och åsikter. Därmed är vi medvetna om att det inte går att generalisera våra resultat till hela dess population (Jacobsen, 2007, sid. 51).

May (2001) framhåller nödvändigheten i att värdera en undersökning *validitet* och *reliabilitet*. Vårt syfte med denna undersökning är att utveckla en förståelse för hur universitetsstudenter i Lund talar om sexualitet. Genom att använda oss av fokusgruppsintervjuer där deltagarna var universitetsstudenter i Lund där de gavs utrymme att tala fritt kring de teman vi valt anser vi oss kunna säga att vår undersökning har hög validitet. Angående undersökningens reliabilitet anser vi att även denna kan anses var hög, då vårt syfte ger utrymme för flersidiga resonemang där det inte finns några ”korrekta” svar (May, 2001, sid. 117-118).

2.6 Förförståelse

Forskare, så som alla människor, bär på en egen förförståelse som omedvetet kan styra hur forskaren ser på sitt material, detta är viktigt att vara medveten om (Jacobsen, 2007, sid. 51). Vi tillhör själva den kontext vi har valt att studera. Under processens gång har vi haft en medvetenhet om att vi inte kan koppla bort vår egen förförståelse och att den möjligen har påverkat vår vinkling av materialet. Vi har fortlöpande diskuterat med varandra om hur vår förförståelse kan ha påverkat studien.

2.7 Etiska överväganden

Denna undersökning berör ämnen som för de flesta kan antas vara känsliga. Vi har därför noggrant behandlat etiska frågor för att försöka skapa de bästa förutsättningarna för att kunna genomföra undersökningen utan att någon av deltagarna ska riskera att känna sig kränkt (Vetenskapsrådet, 2002, sid. 7-12).

Något utav det första vi tog ställning till var huruvida vi skulle uppge att det är studenter i Lund vi kommer att fokusera på. Vi tycker dock att det är väsentligt för läsaren att vara införstådd med att det geografiska området är just Lund. Detta då vi utifrån syftet vill utveckla en förståelse för just Lunds universitetsstudenter då student- och nationslivet i Lund är så pass utpräglat vilket kan påverka studenternas möjligheter till sexuella möten. Intervjudeltagarna informerades om att det geografiska området skulle framgå i studien (a.a., sid. 7-12).

Vidare har vi övervägt om det är mer etiskt riktigt att intervjua deltagarna en och en då det kan upplevas som känsligt att prata om denna typ av ämne tillsammans med okända människor. Det är möjligt att deltagarna skulle känna sig mer benägna att avslöja privata förhållanden i en enskild intervju men vi ser så stora fördelar i gruppdynamiken vid fokusgruppsintervjuer så vi anser att fördelarna överväger nackdelarna. Självklart har vi varit öppna från början med vilka teman som skulle diskuteras under intervjun samt att den skulle ske i grupp. På så sätt har respondenterna redan då de anmälde sitt intresse att delta känt till intervjuens förutsättningar. Om någon utav deltagarna hade känt sig obekvämt och velat dra sig ur under processens gång var det upp till personen själv att bestämma det, utan att bli ifrågasatt. Allt detta har vi informerat deltagarna om innan intervjun liksom att vi har förklarat för dem vad undersökningen syftar till och vem som skulle ta del av de uppgifter de delgett oss. Slutligen har vi sett till att alla deltagare bevarats anonyma och att de data vi samlat in har behandlats med diskretion (jfr Vetenskapsrådet, 2002, sid. 9-12).

2.8 Arbetsfördelning

Under processens gång har vi arbetat tillsammans i stort sett hela tiden. All text har skapats genom att vi tillsammans har suttit och skrivit. Då vi har arbetat tillsammans tidigare visste vi med oss att detta arbetssätt passar oss bra. Detta då vi i annat fall hade velat gå igenom varandras avsnitt, vilket vi anser skulle vara mer tidskrävande i förlängningen. Vi menar att vi med våra olikheter, både som personer och i hur vi uttrycker oss i skrift, kompletterar varandra bra. Således anser vi att resultatet av vår undersökning har en vinst i att vi delat upp arbetet så lite som möjligt. Båda två har varit deltagande under samtliga intervjuer och vi har

sedan enskilt transkriberat två intervjuer vardera. När det gäller tidigare forskning har vi gjort vissa uppdelningar i fråga om vem som läst in sig mer ingående på vissa bitar men vi har i huvudsak båda två läst all litteratur som presenteras i undersökningen.

3. Fortsatt framställning

Presentationen av vår studie inleds med ett teoriavsnitt där vi redogör för det perspektiv som vi använder oss av i analysen av vårt material. Vidare definierar vi i detta avsnitt den betydelse av begreppet *sexualitet* som vi utgår ifrån i vår undersökning.

Nästkommade historikavsnitt ger en kortfattad överblick över hur de tankar kring sexualiteten, så som den ses på idag, har växt fram.

I avsnittet om tidigare forskning presenterar vi den litteratur som vi har funnit vara mest relevant för vår undersökning. Inledningsvis redogör vi kortfattat för några grunddrag i Foucaults (2002a, 2002b) forskning om sexualitetens historia. Vidare skildrar vi sexualitet utifrån Giddens (1995) resonemang om tre typer av kärleks – och relationsmönster samt om innebörden i hans begrepp *plastisk sexualitet*, vilket beskrivs i boken *Intimitetens omvandling*. År 1996 utfördes den senaste sexualvaneundersökningen i Sverige, på uppdrag av Folkhälsoinstitutet. Vi presenterar valda delar ur denna forskningsrapport. Slutligen har vi valt att behandla alkoholens respektive mediernas inverkan på sexualiteten.

Efter detta följer vårt analysavsnitt. Vi har valt att integrera vår empiri och vår teori i detta avsnitt. Analysavsnittet bygger på de delar av vårt material, vilka vi bedömt vara mest intressanta och relevanta i fråga om att söka besvara våra frågeställningar.

Därefter följer en kort sammanfattning innan vi avslutar vår undersökning med en slutdiskussion där vi diskuterar våra resultat och de slutsatser vi kan dra utifrån vårt material. Vidare spekulerar vi kring nya aspekter som framkommit under arbetsprocessens gång.

4. Teorier och begrepp

Detta avsnitt presenterar vårt val av teori samt ett begrepp vi önskar förtydliga genom att delge vår syn på dess innebörd.

4.1 Sexuella script

Sociologerna William Simon och John H. Gagnons scriptingteori kan, enligt Månsson et al. (2003) användas som redskap för att förstå hur individen interagerar sexuellt i samhället (a.a., sid. 104). Denna teori lämpar sig väl för vår undersökning då vi vill titta på vilka faktorer som påverkar individens handlingar i fråga om sexuella beteenden. Teorin om sexuella script bygger på tre nivåer där individer samspekar med varandra och med samhället för att förstå när, var, hur och med vem det anses lämpligt att agera sexuellt. På det kollektiva samhällsplanet finns de *kulturella scripten* som utgör en form av mall för vilka sexuella beteenden som är kulturellt accepterade. Denna mall bygger på samhälleliga värderingar där alla institutioner och institutionaliserade överenskommelser, exempelvis äktenskapet, kan uppfattas som system där regler för agerande sätts upp. Detta agerande avspeglar direkt eller indirekt ett lämpligt kulturellt script. I verkligheten är dessa script ofta ouppnåeliga och de är allmänt för abstrakta för att kunna appliceras på alla situationer (Simon & Gagnon, 1999, sid. 31).

Då det kan uppstå brister i kongruensen mellan abstrakta kulturella script och en konkret situation måste individen ha ett verktyg för att kunna hantera detta. De *interpersonella scripten* utgör en process där individen går från att vara enbart en aktör i samhället till att själv bli en del i skapandet och upprätthållandet av script för beteenden i specifika kontexter. Genom interpersonella script görs identiteter som stämmer överens med samhällets förväntningar (a.a., sid. 31-32).

I de två ovan nämnda scripten kan det förekomma oklarheter och konflikter kan uppstå dem emellan. För att kunna hantera detta behöver individen en tredje typ av script, de *intrapsykiska scripten*. De intrapsykiska scripten innefattar ett individuellt regelsystem och är nödvändigt för att personer ska kunna förstå sig själv och deras syn på andras beteenden. En personlig omorganisering av verkligheten krävs för att uppnå en full förståelse för de många nivåer som finns i de egna och omgivningens viljor. Intrapsykiska script blir en förutsättning då det privata begäret, som upplevs bottna i det inre självet, måste samspeka med det sociala livet. Det individuella begäret har en social betydelse och kan inte reduceras till att tala om instinkter, begäret skapar inte självet utan är snarare en del i processen av självets skapande (a.a., sid. 32).

Simon och Gagnon hör till de forskare som inte ser sexualiteten som någonting statiskt. De menar att sexualitet är föränderlig och att den växer fram ur den kontext varje individ befinner sig i. Genom teorin om sexuella script visar de hur detta kan gå till (a.a., sid. 36).

4.2 Begrepp

Vi ser ett behov att förtydliga ett av de begrepp som vår undersökning bygger på. Att tala om sexualitet kan ha olika betydelser beroende på vad individer lägger in i detta begrepp. Den definition som följer nedan är en fri översättning av WHO:s definition av sexualitet och den gestaltar vår syn på begreppet.

Sexualitet: "Sexualitet är en integrerad del av personligheten hos varje människa; man, kvinna och barn. Den är ett grundbehov och en aspekt av att vara mänsklig, som inte kan skiljas från andra livsaspekter. Sexualitet är inte synonymt med samlag, den handlar inte om huruvida vi kan få orgasm eller inte, och är inte heller summan av våra erotiska liv.

Sexualitet är mycket mer; den finns i energin som driver oss att söka kärlek, kontakt, värme och närhet, den uttrycks i vad vi känner, hur vi rör oss, hur vi rör vid andra och själva tar emot beröring. Sexualitet påverkar tankar, känslor, handlingar och gensvar och genom detta vår fysiska och psykiska hälsa" (WHO, 2008).

5. Historik

Vi har valt att hålla detta avsnitt om historik kort. Det vi anser väsentligt är att beskriva hur synen på sexualitet har växt fram och hur den har förändrats över tid. Till grund för detta avsnitt ligger Foucaults *Sexualitetens historia*, vilken har getts ut i tre band (Foucault, 2002a). Dessutom har vi, för att komplettera Foucault, valt att använda oss av Heberleins (2004) bok *Den sexuella människan – etiska perspektiv*. Den sistnämnda boken vänder sig till alla som i studie- och yrkessyfte har anledning att reflektera kring den mänskliga sexualiteten. Bland annat berör boken sexualitetens tre funktioner, *reproduktion*, *lust* och *intimitet*. Vad vi anser bör betonas är att Heberlein grundar sina diskussioner i kristna och muslimska värderingar.

5.1 Sexualitet

Sexualitet myntades som begrepp i början av 1800-talet. Foucault (2002b) menar att det är viktigt att se till den kontext begreppet föddes i. Vid denna tid var samhället i rörelse på många plan. Flera kunskapsområden som beteendevetenskap och reproduktiv biologi var under intensiv utveckling. Under denna tid infördes även nya regelformer i samhället baserade på juridiska, religiösa, pedagogiska och medicinska inriktningar. På den individuella nivån förändrades synen på uppförande, plikter, känslor och drömmar. I dessa förändringar i

samhället och i individernas mentalitet fick sexualitetsbegreppet sitt genomslag. Foucault (2002b) poängterar dock att begreppet inte står för ett nytt förekommande fenomen utan snarare för en ny syn på det som kommit att kallas sexualitet. Den nya ingrediensen i synen på sexualitet var istället en förståelse för hur kunskap, regelsystem och den personliga upplevelsen samverkar och påverkar människor sexualitet. Tidigare hade sexualiteten, av många, ansetts vara oföränderlig till sin natur. Att den tagit olika uttryck historiskt och kulturellt sett sades bero på att varierande mekanismer sökt kontrollera den (a.a., sid. 7-8). Enligt den kristna religionen, som under historiens gång har haft stort inflytande på det svenska samhället, är det enda rätta sätt för en man och en kvinna att leva tillsammans att ingå äktenskap. Under 1700-talet sågs äktenskapet i det närmaste som en organisation. Sexualdriften ansågs vara stark och äktenskapet var det verktyg genom vilket denna drift kontrollerades. Under 1900-talet skedde en förändring i synen på sexualiteten. Då kvinnor gavs möjlighet att bli en del av arbetslivet stärktes deras ställning och i och med det förändrades synen på sexualiteten och äktenskapet. Kvinnor behövde nu inte längre, i samma utsträckning, ingå äktenskap av ekonomiska skäl. Äktenskapet förlorade statusen av att vara den enda rena samlevnadsformen under 1970-talet (jfr Heberlein 2004).

Heberlein (2004) menar att sexualitetens uppgift och innehåll sägs ha tre sidor. Dels innefattar sexualiteten *reproduktionssyftet*, dels den sexuella *lusten* och slutligen *intimiteten*. Sexualitetens olika delar ska vidare ha betonats olika mycket under historiens gång. Kristendomen såg länge på sexuella relationer som något som skulle förekomma med reproduktionssyfte inom äktenskapet. På så vis menades det även att sexuella relationer endast skulle förkomma mellan man och kvinna (a.a., s 59, 62). Idag har samhället en mer öppen inställning till olika typer av sexuella uttryck. Det har till exempel blivit möjligt för homosexuella par att ingå partnerskap, vilket innefattar en vigselliknande ceremoni samt att paret ges i princip samma rättigheter och skyldigheter som ett gift par (Heberlein, 2004, sid. 86).

6. Tidigare forskning

Detta avsnitt presenterar våra litteraturstudier. Här behandlar vi sexualitet utifrån olika aspekter vilka vi sedan kommer att sätta i relation till våra intervjudata. Den litteratur som kommer att beröras i vår studie innefattar Foucaults och Giddens forskning kring sexualitet och dessutom Folkhälsoinstitutets sexualvaneundersökning *Sex i Sverige* som genomfördes 1996 och publicerades 1998. Vi tar vidare hjälp av Heijbel och Nilsson (1985) för att belysa

alkoholens påverkan vid tillfälliga sexuella kontakter och även då vi diskutera reklamens inverkan på individers sexualitet. I vårt avsnitt om Internet ligger Månsson, Ross, Tikkanen och Danebacks (2003) rapport *Kärlek och sex på Internet* till grund för våra resonemang.

6.1 Foucault

Foucault (2002a) ser på sexualiteten som något som påverkas av kontexten. Han menar att det i västvärlden råder en vetgirighet i fråga om att nå ”sanningen” om sexualiteten. Vidare menar han att talet om sexualiteten ökat under de tre senaste århundradena och att detta har fört med sig en mer mångfasetterad syn på sexualiteten, vilket i sin tur har ställt upp nya tabun för denna. Foucault menar att talet om sexualiteten innefattar påståenden om att denna skulle vara under förtryck. Maktaspekten är en viktig del av Foucaults resonemang om hur dessa tankar om förtryck har skapats. Foucault framhåller att makten inte bör ses som en motsättning till sexualitetens njutning utan som en bidragande faktor till en ökad acceptans kring denna (Foucault, 2002a, sid. 15-17).

Foucaults tankar om sexualiteten har vunnit stor spridning och många forskare inom sexualitetens område idag använder Foucaults resonemang som grund för eller jämförelse med sina egna studier.

6.2 Giddens

Anthony Giddens bok *Intimitetens omvandling* (1995, sid. 41-44, 60-62) diskuterar tre typer av kärlek. Dessa är den *passionerade kärleken*, den *romantiska kärleken* samt den *sammanflödande kärleken*. I vår analys kommer vi att diskutera den sammanflödande kärleken men här väljer vi att ta upp alla tre typer för att skapa en djupare förståelse för helheten i Giddens resonemang. Vidare presenterar Giddens begreppet plastisk sexualitet vilket vi finner intressant för vår undersökning. Med en källkritisk inställning kan vi tycka att begreppets namn kan leda till att det uppfattas som någonting negativt, detta då vi anser att vi i Sverige tenderar att förknippa *plast* med något oäkta. Exempel på detta är begreppet *plastsyskon* vilket innebär att personerna inte är ”riktiga”, biologiska syskon.

6.2.1 Tre typer av kärlek

Giddens (1995) har identifierat tre olika typer av kärlek. Dessa kärlekstyper står för olika förhållningssätt till kärleksrelationen i stor, till partnern och till sexuallivet. Den *passionerade kärleken* karakteriseras av en stark lust mellan dem som ingår en relation, den sexuella

attraktionen står i fokus. Denna lust sägs i det närmaste bli en besatthet. Vardagliga och samhälleliga sysslor och plikter blir sekundära i en passionerad kärleksrelation då en sådan endast rymmer parets starka dragning till varandra. Giddens (1995) menar att den passionerade kärlek blir destruktiv och står utan framtidsutsikter då världen utanför inte innefattas i den. Då det vardagliga livet inte anses fungera i en passionerad kärleksrelation är äktenskapet inte förenligt med en sådan. Den passionerade kärleken är, enligt Giddens (1995), i mångt och mycket universell och kan identifieras världen över (a.a., sid. 41-42).

Som motpol till den passionerade kärleken står den *romantiska kärleken*. Denna typ av kärlek baserar sig på engagemang i relationen som helhet. Det sexuella har liten plats i den romantiska kärleken. De som ingår en relation fokuserar istället på varandra som personer vilket binder dem samman och gör dem hela. Den romantiska kärleken är verklighetsförankrad då även vardagliga delar av livet blir en del av relationen. Tryggheten står i centrum och därmed utgör den romantiska kärleken även en god förutsättning för äktenskapet. Giddens (1995) hävdar att den romantiska kärleken, till skillnad från den passionerade, är kulturbunden. Detta då den endast återfinns i samhällen där de ideal som den förverkligar råder (a.a., sid. 43-44).

Den sista av Giddens (1995) kärlekstyper är den *sammanflödande kärleken*. I denna kombineras delar från den passionerade och den romantiska kärleken. Kärnan i den sammanflödande kärleken blir således en jämlik relation där känslomässigt utbyte och sexuell njutning är centralt. Vad det gäller sexuell njutning är det en förutsättning för att relationen ska bestå. Båda parterna måste ta ansvar för utvecklingen av sina sexuella färdigheter för att på bästa sätt kunna ge och ta sexuell njutning. På lika villkor överenskommer parterna om deras relation ska vara sexuellt exklusiv. Denna typ av kärleksrelation fortgår så länge ett ömsesidigt utbyte och engagemang finns. På så sätt ställer den sammanflödande kärleken sig tvivelaktig till livslånga förbindelser. Giddens menar att denna typ av kärlek möjligtvis speglar sexuella relationer i dagens samhälle men vill inte ta ställning till huruvida detta tar sig uttryck i praktiken (a.a., sid. 60-62).

6.2.2 Plastisk sexualitet

Giddens (1995) har myntat begreppet *plastisk sexualitet*. Med detta menar han en sexualitet som inte längre ofrånkomligt hänger samman med fortplantning. Giddens menar att den plastiska sexualiteten har sitt ursprung i den strävan att begränsa familjernas storlek som rådde på det sena 1700-talet. Då sexualitet skiljs från fortplantningen på detta sätt ges

förutsättningar för individuell och samhällelig kontroll. Utvecklandet av effektiva preventivmedel gör samlag utan reproduktionssyfte praktiskt möjligt (a.a., sid. 10).

6.3 Sex i Sverige

Ur folkhälsoinstitutets sexualvaneundersökning *Sex i Sverige* som utfördes 1996 presenterar vi nedan de delar vi anser relevanta för vår undersökning. Vi anser att *Sex i Sverige* är av intresse för oss då undersökningen bygger på data innehållande befolkningens erfarenheter och uppfattningar. I avsnittet om ”god” sexualitet ställer vi oss kritiska till denna rubricering av sexualitet. Att kalla någonting för en ”god” sexualitet betyder samtidigt att det upplevs finnas en motpol till detta, en ”ond” eller ”dålig” sexualitet. Avsnittet gällande samlagspartners anser vi bör läsas med ett källkritiskt öga. Detta då vi inte kan redogöra för åldersspridningen av deltagarna i undersökningen i större utsträckning än att de alla är 18 år och över. Beroende på deltagarnas åldersspridning anser vi således att siffrorna från både 1967 och 1996 års undersökning inte kan generaliseras till hela befolkningen.

6.3.1 Individ och samhället

I Folkhälsoinstitutets sexualvaneundersökning *Sex i Sverige*, som publicerades 1998, beskrivs av Helmius (1998a) hur sexualiteten berör både det privata och samhälleliga planet. När det gäller samhällsplanering kommer sexualiteten in som en naturlig del beträffande bostads-, social- samt familjepolitik. I Sverige har fokus, från statens sida, hamnat på rådgivning kring sexualitet och förebyggande insatser gällande sexuell ohälsa. Sexualiteten är en del av den mänskliga naturen men på vilket sätt den kommer i uttryck och hur de sexuella interaktionerna ser ut är bundet till samhällskontexten. Sexualiteten är inte huggen i sten utan omformas, liksom kulturella aspekter, genom samhällsprocesser. Helmius menar även att människors närmsta nätverk i samhället har en tydlig påverkan gällande sexualitetens utformning. Varje människa må vara unik men det går inte att bortse från att vi påverkar varandra i hänseende av exempelvis syn på sexualitet och dess innebörd. När vänskaprelationer bildas är en viktig faktor att personerna har en likartad syn på livet (Helmius, 1998a, sid. 15-18). Helmius uttrycker sig på följande vis, ”Sexualiteten är en av flera aspekter av en människas livsstil och livsstilen bestämmer synen på sexualiteten” (a.a., sid. 18).

I det svenska samhället råder en ambivalens kring sexualitet, menar Helmius (1998a). Denna ambivalens är en del i en restriktiv syn på sexualitet vilket innebär att denna är tillåten men under specifika premisser. I Sverige är sexualiteten, enligt rapporten, öppet accepterad men i offentliga debatter är den problemorienterade sexualiteten överrepresenterad. På så sätt är medvetandet om de problem som kan komma till följd av det sexuella beteendet ständigt närvarande. De problemområden som uppmärksammas är bland annat abortfrågor, barnpornografi, övergrepp och sexuella trakasserier. Samtidigt som det råder en frigjord och öppen syn inför sexualiteten i samhället är vi således även skrämda av dens verkningar (a.a., sid. 16-18).

6.3.2 Kärleksideologin i Sverige

”Innebörden i kärleksideologin är att sexualiteten är förbunden med kärlek; kärlek och förälskelse legitimerar sexuell samvaro och samlag är uttryck för känslomässig gemenskap. Inom ramen för kärleksideologin kan ingående av äktenskap motiveras med kärlek och ogift samboende rättfärdigas med att kontrahenterna är förälskade i varandra” (Helmius, 1998b, sid. 137).

Helmius (1998b) tar upp kärleksideologin och menar att denna i stor utsträckning är etablerad i Sverige. Att den vunnit sådan spridning beror på att vi idag har ett stort utbud av välfungerande preventivmedel samt säkra metoder för utförandet av abort. Helmius anser att kärleksideologin har bidragit till att kärlek idag ses som något i det närmaste kulturtat och till det faktum att kärlek och sexuella relationer är så starkt förknippade. Då kärleksideologin utövar stort inflytande gällande synen på hur sexualitet bör ta sig uttryck kan den, enligt Helmius, ses som dagens kontrollmekanism för sexualiteten (a.a., sid.137-138).

6.3.3 ”God” sexualitet

En av de frågor som har undersökts inför *Sex i Sverige* är vad som inbegrips i vad de kallar en *god sexualitet*. Undersökningsformuläret föranleddes av en provintervju där deltagarna fritt fick ange tre ord som för dem beskrev ”god” sexualitet. Efter detta identifierades de mest förekommande alternativen vilka sedermera blev kategorier i undersökningen. De kategorier av ”god” sexualitet som fanns representerade var frihet, gemenskap, lust, njutning, omtanke, spänning, ömhet och ömsesidighet. Alternativet ”annat” lades även till för att representera eventuella andra svarsalternativ. Helmius (1998c) skriver att resultatet blev att ömsesidighet

och ömhet ansågs av flest deltagare vara de två viktigaste delarna av ”god” sexualitet (a.a., sid. 163).

6.3.4 Samlagspartners

Lewin (1998) menar att en jämförelse mellan 1967 och 1996 års sexualvaneundersökningar visar på en betydande ökning i fråga om genomsnittet av antalet samlagspartners. I 1967 års undersökning hade de flesta män haft sex med fem eller färre partners, bland kvinnorna låg denna siffra på två eller färre. I 1996 års undersökning hade siffrorna stigit till åtta eller färre för män respektive fem eller färre för kvinnor. För bägge könen hade antalet samlagspartners ökat med cirka tre stycken från 1967 till 1996 (Lewin, 1998, sid. 62-63).

Vidare skriver Lewin om en liten grupp som har haft ett mycket stort antal samlagspartners, han benämner dem *superaktiva*. Denna grupp noterades enbart i korthet i 1967 års sexualvaneundersökning men i 1996 års rapport finner Lewin det relevant att diskutera gruppen lite mer ingående. Lewin (1998) menar att de superaktiva oftare är män än kvinnor. Han beskriver de superaktiva som personer som har mycket tillfälliga sexuella kontakter vilket leder till att de i smittskyddssammanhang utgör ett hot mot både sin egen och sin partners hälsa (Lewin, 1998, sid. 65-66). 1996 års undersökning visar att de mest aktiva männen (10 procent av samtliga deltagare) har haft 29-800 samlagspartners var. Jämförande siffra för kvinnor var 15-100 samlagspartners (a.a., sid. 67-68). Enligt Lewin är de superaktiva oftast personer som haft fler samlag den senaste månaden och som oftare än andra har oralsex och onanerar. Han påpekar även att de superaktiva löper större risk när det gäller sexuellt överförbara infektioner så som gonorré, klamydia och herpes. Andra indikationer på superaktiva påstås vara att de ofta bor i större städer och att de någon gång de senaste 30 dagarna har besökt ett dansställe, en bar, eller en pub. Lewin hävdar att det finns ett samband mellan superaktiva och ålder för första sädesuttömningen respektive menstruationen. Bland dem som upplevt detta tidigt finns flertalet superaktiva. Slutligen, menar Lewin, finns det en tydlig koppling mellan tidig samlagsdebut och superaktivitet (Lewin, 1998, sid. 70-71).

6.4 Alkoholens påverkan

Heijbel och Nilsson (1985) skriver om kopplingen mellan sex och alkohol. De menar att det i det närmaste finns ett rituellt samspel mellan dessa i det svenska samhället. Drogen alkohol har en avtrubbande effekt och medför att människor släpper sina hämningar då de är berusade. Vi människor har lättare att vara öppna och sociala med nya människor under påverkan av

alkohol och samtal som gäller sexualitet är ett bra exempel på ett ämne som annars inte berörs i samma utsträckning. Detta gäller särskilt i samtal med människor vi inte känner sedan innan (a.a., sid. 18).

Vidare menar Heijbel och Nilsson (1985) att alkohol i relation till sexuella möten förekommer oftare då parterna inte känner varandra sedan tidigare. I berusat tillstånd blir det lättare att närma sig någon sexuellt och det ter sig mer naturligt att spendera natten tillsammans med någon sedan tidigare okänd person. Alkoholen erbjuder då ett skydd, dels i form av den avtrubbande effekten som hämmar känslan av utlämnande och osäkerhet och dels i möjligheten att kunna sätta upp en fasad. Det kan emellertid bli obekvämt att dagen efter vakna bredvid denna person, då alkoholruset har släppt och hämningarna är tillbaka (a.a., sid. 18-19, 30).

I Heijbel och Nilssons forskning ligger fokus på personer med missbruksproblematik. De menar att en person som har återhämtat sig från ett missbruk ofta har svårigheter i att skapa nära relationer med andra människor och har även minskad självkänsla gällande sexuella relationer. En stor del i problematiken för de som tagit sig ur ett missbruk är att de inte tror sig veta hur de ska bete sig i intima situationer utan droger i kroppen (Heijbel & Nilsson, 1985, sid. 7, 30).

6.5 Sexualitet och medier

I detta avsnitt har vi valt att fokusera på reklam och Internet. Vi anser att Internet är den största mediekällan till kunskap och påverkan (jfr Månsson et al. 2003). Denna påverkan sker både direkt, genom de ämnen som behandlas och indirekt, till exempel genom reklam. Reklam finns över hela Internet och vidare i alla typer av medier. Under våra intervjuer rörde sig diskussionerna om medier främst kring Internet och reklam.

6.5.1 Reklam

I allt från tv-reklam till olika typer av annonser anspelas det allt som oftast på sex, menar Heijbel och Nilsson. Vidare talar de om hur de ständiga sexuella anspelningarna, som syftar till att sälja varor, förmedlar en bild av att vi inte duger som vi är. Vi människor lever under pressen att hela tiden känna oss attraktiva och åtråvärda. Dessa krav kan leda till att vår självbild förändras så mycket att det resulterar i exempelvis skönhetsoperationer och/eller missbruk. Under våren 1984 då författarna arbetade med sin undersökning stötte de på reklamen ”Sex är bättre”, en reklam för lotter där det påstods att det är mer lönsamt att köpa

sex lotter på samma gång. Heijbel och Nilsson ställer sig frågande till hur det kommer sig att sexualiseringen av varor är så utbredd och att vi gång på gång låter oss luras till att köpa en vara i hopp om att vi kommer att upplevas som mer attraktiva av vår omvärld (Heijbel & Nilsson, 1985, sid. 12).

6.5.2 Internet

Månsson et al. (2003) har skrivit en rapport om svenskars användning av Internet för kärleks- och sexuella syften. Studien är baserad på nätenkäter som skickats ut till cirka 1800 respondenter och är en del i ett större forskningsprojekt för institutionen för socialt arbete vid Göteborgs universitet och enheten för socialt arbete vid Malmö högskola. I rapporten ligger fokus på nätsexualiteten, hur denna uttrycks och vilka konsekvenser dess innebörd kan få (a.a., förord, sid. 4).

Studien visar att ungefär hälften av deltagarna använder Internet för att hitta någon att flirta med. Det är även vanligt att söka efter kärlekskontakter eller att titta på erotiska bilder eller pornografi. Vanligast, enligt studien, är att sexrelaterad Internetanvändning används som avkoppling och för att stilla nyfikenhet. En mindre del av deltagarna använder Internet för att söka information om sex (a.a., sid. 43).

Månsson et al. (2003) tar även upp den ambivalens kring sexualitet som råder i Sverige, vilket vi beskriver i vår redogörelse av sexualvaneundersökningen *Sex i Sverige*. Denna appliceras på Internetanvändandet för kärleks- och sexuella syften och Månsson et al. (2003) menar att ambivalensen här observeras i dels prostitution, lurendrejeri och besvikelser och dels i solskenshistorier om personer som träffat ”den rätte/rätta” via nätet (a.a., sid. 75).

Studien visar även att närmre hälften av deltagarna anser att deras sexuella aktiviteter på nätet har haft en positiv inverkan på deras sexualitet, då främst gällande sexuell kunskap och sexuell lust. Många av studiens deltagare experimenterar sexuellt på Internet vilket Månsson et al. tror kan vara en av anledningarna till att sexuell kunskap och – lust ökar då deltagarna ger sig hän åt aktiviteter de annars inte vågat leva ut (a.a., sid. 76, 78).

Månsson et al. (2003) menar att det traditionellt sett har varit utseendet som i första hand har använts när nya sexuella relationer ska inledas. När det gäller kontakter via Internet förändras presentationsmönstret då individen själv väljer hur denne vill framställa sig själv. Detta är en av anledningarna till att Månsson et al. förutspår en förändring i det kulturella sexuella regelsystemet. Internet har mycket information att erbjuda, både på det sexuella - och på kärleksplanet, vilket Månsson et al. anser leder till en flersidig sexualitet. Detta då det ges

möjlighet att få upp ögonen för olika typer av sexualitet och vidare själv experimentera med dessa. På Internet ges även utrymme att vara mer direkt i sin framtoning genom att mer tydligt uttrycka sitt syfte med kontakten. Vidare gör Internet på ett sätt världen mindre då geografiska avstånd inte blir ett hinder i sökandet efter nya kontakter (a.a., sid. 103-106).

7. Analys

I detta avsnitt presenterar vi vår analys. Vi har valt att integrera presentationen av våra intervjuresultat i detta avsnitt. Universitetsstaden Lund presenteras som en speciell kultur, där sexualiteten framstår som särskild. Utifrån diskussioner som förts i våra fokusgrupper samt vår enskilda intervju har vi tematiserat olika aspekter av sexualitet. Sex utan kärlek och förhandlingar om otrohet är ett par av de aspekter vi behandlar. Sex och social status samt alkoholens inverkan på sexualitet är andra teman som berörs. Dessutom är även kontextens betydelse för hur sexualitet framställs ett centralt tema.

7.1 ”Bubblan Lund”

Under alla våra intervjuer talades det om Lund som en stad med en speciell kultur gällande sexualitet. Att leva som student i Lund jämfördes med att vara på semester eller att säsongsarbeta och vidare uttrycktes att karaktäristika som ung och vild varar så länge studenttiden varar. Följande diskussion fördes under en av våra fokusgrupper:

Kristin: Men om man ska jämföra så här Lund och andra ställen vad man tror är skillnaden så tror jag lite mer att ... ja, men det är lite som kulturen här, eller vad man ska säga, att det är okej att ligga med jättemånga och det är okej att göra det, det är inte tecken på liksom, shit, är inte du vuxen, för så länge man pluggar på universitetet så är man ju fortfarande student och som student så kan man göra vad som helst lite liksom ... då kan man festa fredag, lördag, söndag och ...

Sara: (bryter in) Det är lite så här meningen att du ska balla ur och leva livet liksom.

Kristin: Ja, precis, det var dom vilda åren liksom och sen så fort du börjar jobba ska du ha ett fast förhållande och en fin lägenhet och allt det där ... men jag tror i en småstad så är liksom, det är inte lika ballt att gå på stadshotellet varje helg och ligga med någon ny, men här kan det vara liksom mer ... nej, men lite mer statusgrej, bara wow, du lever verkligen livet, tror jag. (...) Väldigt förskönat på det sättet liksom ... tänker jag, just studentstaden.
(Fokusgrupp I)

En liknande diskussion fördes i en av de andra fokusgrupperna, där uttryckte de sig som följer nedan:

Tobias: Ja, man lever i en ganska skev värld som student.

Moderator 1: Hur menar du då, kan du utveckla det?

Tobias: Ja asså, dels asså man har nog mer relationer som student för man träffar så mycket mer folk än om man skulle jobba, jobbar du så har du ditt folk på jobbet och så okej då, kanske går ut på krogen och sådär, men här får du nån nära relation med väldigt många, asså man går olika kurser, olika klasser och den känner den och den känner den och det är mycket såna kringaktiviteter runt så man lär ju känna mycket mer folk än om man bara hade gått ut gymnasiet och börjat jobba (...).

Kalle: Sen är det ju så, det blir väldigt snedvriden åldersfördelning som nere i Lund eh liksom, om det är tretti – fyrtiotusen studenter och de flesta är ändå i åldern om man säger 20-27 år kanske ... då blir det ju större marknad så att säga.

Björn: Och, eh, om man tänker på det, så byts ju folk ut ganska ofta, så även om man gillar att ligga runt och så kanske får ett dåligt rykte, ja, det får man kanske, men dom byts ut och så kommer det nya och folk glömmer bort väldigt fort här också.

Tobias: Ja, det är ju ungefär som om man är på semester ... hemma är man kanske en mycket mer seriös person men sen när man kommer hit här så vill man, man kanske kan släppa loss lite mer.

(Fokusgrupp II)

Dessa citat presenterar en övergripande syn på Lunds studentkultur, som i det närmaste kan ses som en subkultur. Genom citaten får vi också en inblick i hur respondenterna uttrycker sig kring de aspekter som de anser gör studentlivet i Lund och hur dessa påverkar deras sexualitet. Utifrån hur respondenterna talar menar vi att det går att identifiera förekomsten av kulturella och interpersonella script. Då de talar om en tydlig särskiljning mellan Lund och det generella samhället kan vi anta att ett stort antal personer i Lund lever efter interpersonella script som skiljer sig från de kulturella scripten.

En av de aspekter som blev mest utmärkande under våra intervjuer är att det i Lund upplevs vara accepterat att ha många sexpartners. Diskussionerna till de teman (se bilaga 1) vi hade valt knöts hela tiden an till detta faktum.

Moderator 2: Men tänker ni att det finns något särskilt, för nu, vi kommer, vi studerar studenter i Lund ... tänker ni något särskilt kring synen på sexualitet här bland unga studenter?

Sara: Alltså här är det ju överhuvudtaget verkligen, verkligen extremt mycket ligga.
(Fokusgrupp I)

Ur diskussionerna har vi försökt urskilja vilka företeelser respondenterna talar om i förhållande till den accepterade synen på många sexpartners samt hur de underbygger denna syn. Dessa kommer att presenteras i följande avsnitt.

7.1.1 Sex utan kärlek

Våra respondenters uttalanden bekräftar att kärleksideologin lever kvar i samhället (jfr Helmius 1998b), vilket vi återkommer till senare. Först vill vi behandla det intressanta i den parallell vi kan dra mellan den sammanflödande kärlekens individualistiska uppbyggnad och respondenternas uttalanden om relationer (jfr Giddens 1995):

Tobias: Jag tror det blir vanligare och vanligare asså att ha sex utan kärlek jag vet inte om det ...

Björn: (bryter in) Ja, men jag tror också ... folk orkar inte alltså lägga ner den eh lägga ner den tiden på kanske satsa på nån ett förhållande man kan ju, jag menar man kan ju ändå ha sex med folk man man känner fast asså det är ju så mycket enklare att gå ut på krogen eller ha nån KK [Knullkompis] och ha sex med dom än att bygga upp en relation som kan gå åt helvete så kan man må dåligt ett tag och vet inte riktigt.

Tobias: Det är fler som accepterar att det inte går att ha en partner ... ett bra tag och bara har en sexrelation.

Björn: Jag tror att folk är mer fokuserade, okej nu ska jag göra karriär, nu ska jag jobba hårt som fan liksom och jag vill tjäna mycket pengar eller whatever men jag kan ändå få tjejer eller killar men sen ... jag har inte tid att lägga ner den tiden på det utan ah... ja, ja när det passar mig, jag tror det kan vara lite egoistiskt också för om asså oavsett om du har tjej eller kille eller whatever så är det lite egoistiskt också.

Tobias: Ja, precis.

Kalle: Men det är mer som att asså det är mer accepterat nu liksom att man har fler eh sexpartners.

(Fokusgrupp II)

Likheten vi ser mellan dessa citat och den sammanflödande kärlekens individualism handlar mycket om att varje individ ska sätta sig själv och sina behov främst. Resultatet av detta blir att individen fokuserar på sin egen fas i livet och på den sorts relationer som passar dennes livssituation. De mer övergripande kulturella scripten, som vi ser det, hänger ihop med kärleksideologin och heteronormen där mallen verkar vara skapt för äktenskap och barn (jfr Heberlein 2004). Våra respondenter talar om dessa förväntningar som något som kommer att förverkligas i framtiden. Livet som student går inte ihop med de kulturella scripten, därmed skapas interpersonella script för att de individuella målen ska kunna uppnås. Här råder inte kongruens mellan de kulturella och de interpersonella scripten vilket resulterar i nödvändigheten av intrapsykiska script. Dessa intrapsykiska script rättfärdigar det faktum att individen sätter sin egen vilja och sina egna behov i fokus under studenttiden. Exempel på denna typ av resonemang följer nedan:

Lena: Men sen att man kanske mot slutet av sin utbildning ändå kanske söker efter någon som man vill stadga sig med eller så ... för det är väldigt mycket det här asså heteronormen att man ska träffa någon, man ska leva i ett parförhållande, bo ihop och gärna skaffa barn ... så och men även att vi under studenttiden är det mycket det att man ska va singel och man ska leka runt lite eller vad man ska säga ... så absolut tror jag att en del kan nog välja ... asså välja att man ska va singel under sin studenttid tills man kanske kommer upp i utbildningen och då känner att man kanske behöver träffa någon ... det är väldigt individuellt i och för sig men det kan jag absolut tänka mig.

(Intervju I)

Kristin: Ja, man ligger runt skitmycket, festar skitmycket och att det är liksom lite som en bubbla på det sättet för att till exempel tror jag att i en småstad eller på något annat ställe där kanske de flesta som är tjugofem är stadgade och gravida liksom, att det är väldigt skillnad på det sättet tror jag, här är det mer ursäkt- eller vad man ska säga liksom, förlåtande.

(Fokusgrupp I)

Vi upplever att våra respondenters resonemang stämmer överens med den plastiska sexualiteten och den sammanflödande kärlekens innebörd (jfr Giddens 1995). De talar om en ovilja att binda sig till någon under studenttiden, då detta anses medföra bortprioritering av andra viktiga delar av studentlivet. Barn fördes enbart in i diskussioner om eventuella önskade graviditeter. Vad vi dessutom anser oss kunna utläsa i dessa resonemang är att kärleksideologin sätts åt sidan tills vidare. När respondenterna talar om hur det kommer att bli efter studietiden anser vi oss se att deras inställning till de kulturella scripten förändras, detta då de talar i mer "kärleksideologiska" banor där ett fast, långsiktigt förhållande med familjebildning täcks in.

Under intervjuerna talades det ofta om att våra respondenter uppfattade att deras syn på kärlek och sex skiljer sig från tidigare generationers. Om en sådan skillnad finns menar vi att det tyder på att interpersonella script påverkas över tid och att denna process i längden kan leda till en förändring av de kulturella scripten. Intressanta resonemang, som bland annat kan kopplas till Heberleins (2004) tankar, fördes i fokusgrupp I, vilka vi presenterar nedan:

Sara: Men jag tror överhuvudtaget att vi, eh, i vår generation har en helt annan syn på typ sex och kärlek ...

Kristin: (bryter in) Ja det tror jag i och för sig också.

Sara: Och där alltså i den generationen var det ju typ bara jaja men nu är vi ihop och vi ska vara gifta forever liksom det finns inga alternativ oavsett om vi ... och hej och hå alltså nu är det mycket mer så här vi ska fundera och vi ska älta, vi analyserar vad är det här och är det verkligen det jag vill.

Nina: Fast jag tycker att det är lite läskigt också.

Kristin: Nej, nu är det, sexuella relationer är ju ofta kanske ingen big deal, folk har legat med jättemånga, man kan ligga med någon som dom inte ens vet vad den heter liksom.

Sara: Men det vet ju egentligen inte jag hur dom låg runt ... nej men jag menar att våra föräldrar kanske låg runt det är ju inget vi direkt diskuterar hemma vid middagsbordet ... men överhuvudtaget dom tror nog mer på tvåsamheten som grej än vad vi gör kanske ... det är ju rätt uppenbart med tanke på att folk skiljer sig till höger och vänster.

(...)

Kristin: Men det var det hon hade skrivit i den där boken Utopia, att men typ skillnad på generationer ... att nu för tiden så, eh, väntar alla liksom så länge som möjligt med att gifta sig och alla såna saker för det kan ju liksom finnas någon bättre liksom och det kan ju alltid finnas och att det är väldigt mycket det är hypat att allt ska va så perfekt och att man ska liksom så är det kanske mer perfekt och träffa den (hör inte) och gifta sig liksom.

Nina: Men blir inte det också såhär att man åker ut, man reser och man träffar så jävla mycket mer folk och det blir så himla mycket mer att välja på.

Kristin: Ja ... ja men såhär massor av möjligheter ... ja men precis, eh, ... ja, ehm allt med jobb och ... karriär.

(...)

Nina: Men det känns som att vi överhuvudtaget såhär ställer högre krav på allting ... ja, jag menar med jobb och med allting ska vara, men man ifrågasätter och ifrågasätter och ifrågasätter och det är klart att då ifrågasätter man ju ... alltså relationer också.

Kristin: Men det tror jag mycket är mycket typ åttitalistgrej liksom.

Nina: Mm.

Sara: Ja verkligen.

Kristin: Och typ som man snackar om i tv och såna här grejer att alla åttitalister har blivit curlade ganska mycket typ dom har haft det så jävla bra och våra rättigheter och blabla och typ ... (...) blir lite så om man ska ha och man förväntar sig det perfekta liksom.

(...)

Sara: (...) utan det är såhär, åh trivs jag verkligen här eller man ska förverkliga sig själv och leva upp till sina drömmar ...

Kristin: (bryter in) Eller hur ... ja, och det är väl samma sak med relationer, tänker jag.

Nina: Ja precis ... man ska va jättenöjd.

Sara: Ja precis ... man strävar så jävla mycket.

Kristin: Och därför är det enklare att folk skiljer sig tror jag för att man ... bara ifrågasätter hela tiden är det verkl-, är jag verkligen lycklig, är jag verkligen, är han min soulmate och blablabla.

(Fokusgrupp I)

Vad vi tycker oss kunna utläsa i denna ordväxling är att de interpersonella scripten innefattar höga krav på individuell tillfredställelse. Något som nämns som en orsak till detta är att respondenternas uppväxt har präglats av ett individualistiskt synsätt, där den egna individen och dess vilja stått i fokus. Att sätta sig själv i första rummet anses, enligt vår tolkning, vara ett sätt att nå tillfredställelse och lycka, detta då den egna viljan inte behöver kompromissas.

Samtidigt förs det fram åsikter om hur detta individualistiska tänkande möjligen kan bidra till en allt för stor fokus på det ”perfekta”, där ett ständigt analyserande av relationer kan sätta upp hinder för lyckan. Den sammanflödande kärlekens struktur blir här synlig (jfr Giddens 1995). Den kan i relation till våra respondenters uttalanden ses som en frigörande syn på relationer samtidigt som den i praktiken kan medföra ett tvivel på tvåsamheten. I detta anser vi att det skapas en stor motsättning mellan de kulturella scriptens syn på livslånga relationer och de interpersonella scriptens strävan efter den egna individens självförverkligande. Vår uppfattning av de kulturella scripten i fråga om relationer är att kärleksideologin är starkt närvarande och normen är att alla förväntas hitta en person att spendera resten av sitt liv med. De interpersonella scripten sätter upp höga krav, inte bara på individens egna prestationer utan även på relationen i sig. Enligt den sammanflödande kärleken vidmakthålls en relation så länge båda parter får ut tillräckligt mycket av den (jfr Giddens 1995). Kraven som ställs på relationen handlar om att respektive part måste kunna definiera vad som för dem räknas som tillräckligt. De intrapsykiska scripten som individen sätter upp för sig själv blir dennes verktyg för att kunna organisera sin egen verklighet på det sätt som upplevs bäst i den aktuella kontexten.

I vårt avsnitt om kärleksideologi, under tidigare forskning, nämns att dess innebörd har bidragit till att kärlek idag kan ses som något kulturtat (jfr Helmius 1998b). Våra respondenters resonemang om strävan efter det ”perfekta” förhållandet anser vi talar för att en sådan kulturfaktor existerar. Detta då respondenterna även ifrågasätter huruvida strävan efter denna, i det närmaste, mytomspunna kärlek verkligen kan uppfyllas.

I fråga om sammanflödande kärlek och kärleksideologi ser vi tydligt hur de kulturella och interpersonella scripten samverkar, även då det inte råder kongruens dem emellan. En kombination av dessa menar vi skapar våra respondenters intrapsykiska script vilka i sin tur ser olika ut då de talar om den aktuella livssituationen och om framtiden. Vad vi även anser oss kunna se är att specifika kontexter skapar olika samband mellan de kulturella och de interpersonella scripten. Vad gäller synen på tvåsamhet anser vi oss kunna tolka våra respondenters uttalanden som att kongruensen mellan de kulturella och de interpersonella scripten är mer gällande utanför Lunds studentkultur.

När respondenternas resonemang går bortom studentkulturen i Lund ser vi att andra interpersonella script träder in och att de intrapsykiska scripten revideras.

Tobias: Jag tror vi har en lite mer skev bild i Lund också, folk ligger nog runt såhär mycket mer här än vad man gör i andra städer.

Björn: Mm, och det är ju också för att man vet att folk har en begränsad tid här och här är allt tillåtet, när man pluggar liksom, det är nu man ska leva ut och sen blir det jobb och sen blir det ...

Tobias: (bryter in) Barn.

Björn: Ja, men nu liksom kan man go wild and crazy.

(Fokusgrupp II)

7.1.2 Förhandlingar om otrohet

En annan intressant aspekt på den sammanflödande kärleken är att den rymmer möjligheten för parterna som ingår i ett förhållande att själva sätta upp gränser för den sexuella exklusiviteten (jfr Giddens 1995). Att leva efter de kulturella scripten att förhållande ska vara monogama är således ingen självklarhet, det är upp till individerna i förhållandet att tillsammans komma överens om hur de vill ha det. Ett tema som diskuterades i våra fokusgrupper var otrohet. Diskussionerna kretsade då bland annat kring att definiera vad otrohet är och var gränsen för det går.

Tobias: Asså gränsen är ju rätt lätt att säga, det är ju när man inte kan säga vad man har gjort till sin partner.

Kalle: Jo ... och man skäms för att berätta vad man har gjort.

Tobias: Ja, asså folk är ju olika, vissa säger olika om otrohet, vissa relationer är öppnare än andra (...) där, där man inte kan berätta längre då har man varit otrogen.

(Fokusgrupp II)

Flera av de andra respondenterna talade mer om vilka handlingar som klassas som otrohet. De handlingar som nämndes var till exempel kyssar och sex men även känslomässiga kontakter utan fysiska handlingar. Resonemangen ledde sedan vidare till att även de handlingar som klart markerats som otrohet kan tolkas annorlunda beroende på situationen. Citatet nedan exemplifierar hur interaktionen mellan gruppens deltagare för fram nya perspektiv på deras åsikter (jfr Aspers 2007).

Nina: Men är det att hångla eller att ligga?

Sara: Hångla tycker jag. För fan (skratt) måste man gå hela vägen?

Kristin: Jag tycker också hångla (...) Tycker inte du det?

Nina: Ja, alltså jag vet inte.

Sara: Jag tycker det skulle bero lite på vad det är för sorts hängel.

Nina: Men, men det är fortfarande såhär att jag skulle inte tycka det var okej nånting, det skulle inte vara okej att han var med någon annan än mig men eller såhär om vi kom till ett ställe ihop och han hänger med någon annan istället för mig och det kändes sådär weird utan där ... det är inte okej liksom ... men jag vet inte om jag, var jag sätter gränsen för ...

Kristin: (bryter in) Jag skulle nog säga att det skulle vara otrohet men jag kanske inte skulle göra slut för ett hångel liksom.

Sara: Nej precis, men allting beror så himla mycket på liksom ... personen ...

Kristin: (bryter in) Men vad det är för sort relation.

Sara: Hur det var liksom.

Kristin: Det ändå kanske är dött liksom, att det redan är så pass dåligt att man lika gärna kan göra slut.

Sara: Ja det menar jag med, eller bara, ja jag råkade hångla med henne i två sekunder på dansgolvet, jag var jättefull, alltså det hade jag nog svårt ganska fort.

(Fokusgrupp I)

När det gäller definitionen av otrohet så anser vi oss se att de intrapsykiska scripten är avgörande för hur individen tolkar och upplever handlingar. Att förstå sin partners syn på och motiv för handlingar som kan uppfattas ha en sexuell innebörd blir då väsentligt.

7.1.3 Sex och social status i studentkulturen

Under våra intervjuer har det kommit fram att klimatet i Lund anses vara tillåtande (jfr citat 1 sid. 15). Studenterna ifrågasätter inte varandras sexuella vanor eller ovanor så länge de håller sig inom studentkulturens script. Samtidigt som det talas om en stor acceptans i fråga om antal sexpartners talas det även om att denna acceptans kan leda till upplevd press att mäta sig med mallen.

Lena: Och sen om jag tänker på det P6-hänget vi hade då vi pratade lite om just sexualitet i Lund då hade vi två läger eller vad man skulle kunna säga och några tyckte att det var väldigt bra att bo i Lund för att det var ganska tolerant, man fick lov att ha många sexpartners, man fick ... för om man kommer från en liten stad kanske och det är tabu (...) så det var positiva saker sen dom andra tyckte att ... det kan va väldigt pressande och stressande som att när man kommer till Lund så ska man knulla runt jättemycket och man måste va med på detta och annars är man inte värd nånting och så ... också så ... och jag vet inte vilket som är störst eller så men jag tror att båda finns ... både de som känner pressen och de som känner så ... öppenheten eller vad man ska säga (...).

(Intervju I)

Citatet ovan visar på två motpoler gällande de sexuella scripten för Lunds studenter. De intrapsykiska scripten blir då verktyg för individen då ett eget ställningstagande i frågan blir

väsentligt. Våra respondenter talar om fördelar i det tillåtande klimatet. Samtidigt uttrycker de att det ligger mycket status i utnyttjandet av detta klimat.

Björn: Och sen också är det väl asså kanske lite mått på det asså, man kanske inte behöver ha sex utan kärlek asså man kanske går hem med många tjejer eller killar så ... då lyckas man ändå på ett sätt, tycker nog många, nej inte många men asså ... om du är ute på krogen och lyckas ragga upp och sen går hem med någon och sen får då som kille ha sex med en tjej, asså då har du lyckats med nåt, asså inte för att jag, men det är nog uppfattningen, då har du lyckats scora liksom.

Kalle: Det ses ju definitivt inte ner på.

Björn: Nej, och då är det liksom, fan du är duktig liksom, du är bra och ja, troligtvis snygg också ... men det är ett mått på framgång är det.

Kalle: Ett mått på hur populär man är liksom.

Björn: Ja, eh ... man kanske booster sitt självförtroende om man får hem en massa men man mår ju bättre, det är inget snack om den saken.

Kalle: Nej, visst ... men som ... om det är att ha sex med någon en kväll eller att det är att man får uppskattning av andra efteråt det ... det är frågan ... så det, jag tror det för många kan va eh ett egenändamål asså, att gå hem med folk bara för att folk ska veta att man har gått hem med folk.

Björn: (...) man går hem med en tjej fast man är alldeles för full och det blir knappt nånting ändå ... men man lyckas ändå typ, ja man hade inte sex men asså då har man ändå lyckats liksom.

Tobias: Jo, men då är det väl nån slags norm att får man hem mycket tjejer då är man populär ... så får man hög social status.

(Fokusgrupp II)

Intressant, menar vi, är hur det tillåtande klimatet kan vridas och användas i ett helt annat syfte än det ter sig. I de fall då syftet med en tillfällig sexuell kontakt är statusrelaterad anser vi att våra respondenter menar att det inte är den sexuella njutningen som eftersträvas utan istället det erkännande från omgivningen som kan följa. Vid tillfälliga sexuella möten kan vi anta att två varianter av intrapsykiska script möts då en individs intrapsykiska script aldrig är identiskt med någon annans (jfr Simon & Gagnon 1999). Intrapsykiska script används för att förstå sitt eget och andras beteenden. Utifrån våra respondenters uttalanden kan ett tillfälligt sexuell möte ha olika syften. Det kan vara att få sexuell njutning och vidare kan det vara att få bekräftelse från sexpartnern och/eller andra efteråt. Vi anser här att respondenterna uppvisar tecken på att ha flerdimensionella intrapsykiska script då de identifierar dessa olika syften i fråga om tillfälliga sexuella kontakter.

I sexualvaneundersökningen 1996 visades att det genomsnittliga antalet sexpartners har ökat generellt i Sverige sedan 1967. Undersökningen från 1996 talar om en grupp

”superaktiva”. De siffror våra respondenter talar om som ett icke förvånansvärt antal sexpartners skulle 1996 ha kopplats till superaktivitet (jfr Lewin 1998).

Tobias: Hur många sexpartners, jag såg det på tv igår, det var 11,6 tjejer per man, man har under sitt liv ... det tycker jag låter väldigt lite.

Björn: I Sverige?

Tobias: Ja, om man ser på sina kompisar liksom det är bra många som ligger över där.
(Fokusgrupp II)

Moderator 1: Du sa innan att du inte skulle bry dig om du träffade en tjej som hade haft sex med massa män, kan du bara sätta en siffra på vad du menar med massa?

Patrik: Jaha, alltså om säg att jag ... ja ... det beror ju på hur gammal personen är också men vaddå det är ju rätt mycket liksom, eh, alltså femtio pers är ju rätt mycket liksom ... hundra är ju också mycket men det är ju liksom det är hur gammal man är (...).
(Fokusgrupp III)

Vi uppfattar att våra respondenter talar om en betydligt högre minimisiffra i fråga om vad som skulle kunna rubriceras som superaktivitet än de siffror som görs gällande i 1996 års sexualvaneundersökning. Således anser vi oss kunna dra slutsatsen att våra respondenter antaganden om antal sexpartners bland studenter i Lund ligger högre än det allmänna genomsnitt som presenterades 1998 (jfr Lewin, 1998).

7.1.4 Under skyddet av berusning

I studentstaden Lund ser vi att det finns en stark koppling mellan alkohol och sex (jfr Heijbel & Nilsson 1985). Citatet nedan ger en bred bild av detta:

Anna: Det känns ganska så i Lund att folk är avslappnade eller såhär hämningslösa, känns det som, både i fest och relationer och sex och allmänt ... men om jag jämför med X-stad så är det verkligen inte, alltså studentlivet där uppe syns ju inte till, här i Lund kan man verkligen känna av det alltså varje kväll även om man går ut mitt i veckan eller om man går ut på en helg så det är helt annorlunda tycker jag, jag tycker det är stor skillnad ... det finns mycket mer studenter och överhuvudtaget studentstad typ, folk kommer hit ... man är van vid att festa här, alkohol och sex går ju ihop.

(Fokusgrupp III)

Våra respondenter talar i stor utsträckning om alkoholen som en avgörande faktor i fråga om att studenter i Lund anses ha många sexpartners. Påverkan av alkohol beskrivs som en förutsättning för att tillfälliga sexuella kontakter ska komma till stånd. I Lunds studentkultur anser vi oss kunna se att de sexuella scripten påverkas av alkohol.

Patrik: Alltså det känns ju väldigt mycket, för alltså i Lund om man jämför med ... i och för sig det kanske handlar om ålder, för när man var mindre så var det lite mer speciellt och det kanske eh det kanske inte var lika mycket på rutin höll jag på att säga, men ... eh, nej men alltså att det ... på nåt sätt när man kommer ner till Lund är ju liksom, visst man går ut och festar, dels är det mycket fester och det känns som att det är nån form av råsupande liksom i Lund, vilket kanske tär lite på en i längden ... kanske börjar tröttna lite på det nu känner jag efter två år men eh det blir ju liksom på nåt sätt att reptilhjäran liksom kopplas på lite och sen att ...

Anna: (bryter in) Ja, det är ganska rått här.

Patrik: Mm, och det är ju inte så att det känns som att ja, man bara ja, jag vet inte, man kanske tar nåns nummer men det är mer bara för att man ska ringa dom nästa gång man är ute och festar, typ om man ska ... inga krav liksom ... inga som hänger upp sig och så.

Anna: Ja, men ... hämningarna släpper när man är full och man gör det, som han sa, reptilhjäran, det är nog instinkt tar över och då kör man bara det man känner för och man tänker inte på konsekvenserna tror jag, inte alltid gör man inte det.

(Fokusgrupp III)

Vi anser att synen på var, när, hur och med vem det anses lämpligt att agera sexuellt ändras under alkoholpåverkan (jfr Simon & Gagnon 1999; Heijbel & Nilsson 1985). Vi menar att våra respondenter uttrycker att både de interpersonella och de intrapsykiska scripten omformas under påverkan av alkohol. Hämningarna släpper och känslan av utlämnande trubbas av vilket får individen att känna sig bekväm med att göra saker denne kanske inte hade känt sig bekväm med att göra i nyktert tillstånd. Flera av våra respondenter talar om alkoholens påverkan som någonting positivt då det kan medföra att personer vågar göra saker de vill men annars inte hade haft mod till. Andra talar om negativa aspekter som till exempel att sådant som individen inte kan stå för dagen efter inträffar. Detta visar, enligt vår åsikt, på olikheter i de intrapsykiska scripten, något som vi nedan har ytterligare ett exempel på:

Nina: (...) jag kan ju bara relatera från, alltså antingen att man har ett one-night stand eller att man är ihop med nån liksom ... och har man ett one-night stand så brukar man oftast inte riktigt vilja utlämna sig själv så mycket att man såhär vågar göra det så bra.

Sara: Fast där måste jag säga att jag ... att jag tycker det är tvärtom ...

Kristin: (bryter in) Ja, jag tycker det är tvärtom också.

Sara: Om jag inte känner någon så kan jag mycket mer vilda ...

Kristin: (bryter in) Ja, eller hur, då kan man balla ur mer.

Sara: Balla ur för då ... skiter jag i honom liksom.

Kristin: Ja, det håller jag med om verkligen.

Sara: Jag vill att du gör det här nu, hej.

Kristin: Ja, då kan man ju typ, inte gå in i en roll riktigt men alltså ... jag tycker det kan vara mer pinsamt med nån som vet hur jag till exempel är, ja, på ett jobb (...) att den typ bara va, är du sånhär, eh, i sängen (...).

(Fokusgrupp I)

I citatet finner vi ett talande exempel på hur alkoholen kan uppfattas bidra med ett skydd och en möjlighet att spela en roll (jfr Heijbel & Nilsson 1985). Som vi tidigare nämnt talades det under våra intervjuer om att alkohol är en viktig del i studentkulturen och särskilt i fråga om initiativtagande till nya sexuella relationer och i agerandet under den sexuella akten. Nedan följer ett citat som problematiserar vad det kan få för vidare följder att i de flesta fall vara berusad vid skapande av sexuella kontakter.

Patrik: Ja, jag vet en grej det vet ju Erik om, jag hade ju en dejt här för två veckor sen eller vad var det och man bara det var nästan skrämmande liksom när man inser att ... ja så sitter man där i soffan och kollar på film och du vet såhär det du vet hade man bara alltså såhär när man är ute så är det bara tjena tjena hej hej typ och så är man (skratt) sen då liksom ... sen ja, sen sen är man ihop för kvällen eller vad man ska säga ... men om man ska sitta i soffan så är, jag tycker att den här nivån alltså typ vad man vågar om man blir nykter helst plötsligt om det är första gången man träffar nån, det går ner nåt fruktansvärt för på högstadiet då såg man ju på film och träffa tjejer och man med handen (gör en smekande rörelse med handen på sitt ben) i slutet på filmen och det är ju skitbra liksom, nu satt jag som en jävla pinne typ (skratt) och bara våga inte göra nånting och det var ja så det är en jäkla skillnad alltså på ... ja det känns som att det är lite nästan lite svårare nu när man är van vid det här att man bara går ut och man har nästan glömt hur man gör.

(Fokusgrupp III)

Detta citat anser vi oss kunna koppla till vad en person som återhämtat sig från missbruk kan gå igenom (jfr Heijbel & Nilsson 1985). Det skydd alkoholen tidigare erbjudit finns inte kvar och förståelsen för hur situationen ska hanteras i nyktertillstånd brister. Detta ”skydd”, menar vi, har i förlängningen blivit något som inverkar negativt på förståelsen för vilka sexuella script som bör tillämpas i nyktertillstånd.

För att återkoppla till det vi skrev om synen på otrohet i avsnittet om kärleksideologi och sammanflödande kärlek talar våra respondenter om alkoholens inverkan i denna fråga. Som i alla andra hänseenden medför alkoholen här att hämningarna släpper och att handlingar, vilka förkastas i de egna intrapsykiska scripten, blir genomförbara.

Tobias: Men det är ju oftast alkoholen som är inblandad vid otrohet tror jag ... det är nog sällan folk är otrogna i nyktertillstånd en onsdag förmiddag liksom.

(Fokusgrupp II)

7.1.5 Påtryckningar utifrån

Medierna har en stor inverkan på sexualiteten, enligt våra respondenter, vilket anses vara både positivt och negativt. Det positiva våra respondenter talade om var att det är öppet och att det inte finns så många tabun. Vidare ansågs medierna, då främst Internet, som informationskälla vara positivt. De negativa sidorna som diskuterades var bland annat de idealbilder för män och kvinnor som medierna målar upp, vilka respondenterna ansåg vara ouppnåbara. Dessutom pratades det i fokusgrupperna om ett dubbelt budskap från mediernas sida där de å ena sidan ger bilden av ett väldigt öppet samhälle och de å andra sidan förmanar och moraliserar om sexualiteten.

Sara: Ja, men överhuvudtaget så har väl medierna ganska stor påverkan liksom ... att det är ganska lätt att det bli ... alltså det kan ju va positivt och negativt beroende på hur dom vinklar det liksom.

Kristin: Jag tänker att det kan bli en liten press också alltså typ Sex and the city och alla sånna där grejer du vet bara ... att man ska vara helt crazy, man ska ligga med många man ska ... prova alla ställningar ...

Sara: (bryter in) Man ska göra sjuka saker i sängen och man ska ställa upp på både det ena och det andra och det tredje liksom.

Kristin: Ja, och att man därför typ ... kan tänka bara fy fan vad tråkig, hur tråkig är inte jag då och tänka att killen tycker att man är tråkig och sånt om man till exempel inte vill göra nånting.

(Fokusgrupp I)

De intrapsykiska scripten sätts på prov och individen måste ta ställning till vad denne ska ta till sig för uppfattningar. Mediernas bild av sexualiteten kan anses leda till stora brister i kongruensen mellan de kulturella och de interpersonella scripten. Om individen då inte är säker i sig själv menar vi att denne kan utveckla intrapsykiska script som egentligen inte överensstämmer med dennes värderingar. Medierna är en av de aktörer som har störst möjlighet att påverka synen på sexualitet, på samtliga scriptnivåer. Internet är ett av de medier som påverkar sexualiteten i störst utsträckning (jfr Månsson et al. 2003). Dels påverkar Internet genom reklam och presentation av vad som kan tolkas som idealbilder. Dels genom att individer som söker kärlek och sex på Internet kan bestämma vilken bild de vill ge av sig själva och sin sexualitet. Månsson et al. (2003) menar att den möjlighet Internet ger för individer att mötas utan att utseende spelar någon roll är en av de faktorer som bidrar till en påstådd förändring i de sexuella kulturella scripten. Genom Internet som informationskälla kan individer ta del av en mångfacetterad sexualitet vilket påverkar de kulturella scripten i fråga om acceptans. En ökad öppenhet och ett bidrag till utökad kunskap om sexualiteten och

dess olika uttrycksformer kan således ses som positiva aspekter av mediernas inverkan på sexualiteten. Våra respondenter uttryckte dock en frustration gällande mediernas vana att ständigt väva in sexualitetsaspekten i alla typer av resonemang.

Lena: Mm ... ja, det ... media är ju väldigt sexfixerade ... det är väl det kan ju va ganska pressande på ett sätt för det är så mycket sex och man ska va så sexuell och man ska se bra ut och man ska ha många partners och sånt.. det är lite den bilden tycker jag (...).
(Intervju I)

Utifrån våra respondenters diskussioner anser vi oss kunna påstå att medierna påverkar alla aspekter av sexualiteten. En av dessa aspekter anser vi är de idealbilder som kan målas upp under påverkan av medierna. Dessa, menar vi, inverkar på de sexuella scripten då individer påverkas av idealbilder både då det gäller sitt eget och andras utseende och agerande.

Nina: Det där är ju jättejätte, men det handlar väl om att man, hela den här grejen med att man ska känna sig trygg igen ... om jag inte känner mig trygg med mig själv så kan jag inte ligga med nån för då ... känner jag mig bara...

Sara: (bryter in) Nej men så är det ju verkligen ... om man känner sig jävligt osexig så tycker ju inte jag att det är gött och ha sex.

Nina: Det beror ju på vad man själv lägger i det.

Sara: Men då blir det ju överhuvudtaget så blir man så himla medveten om bara åh nu ser jag ut såhär och nu ligger vi såhär och nej då ser han den här skavanken.

Kristin: Ja eller hur ... men grejen är ... det har jag tänkt på mer och mer ...

Sara: (bryter in) Och alltså om man känner sig trygg och det behöver ju inte betyda att man är perfekt på nåt sätt.

Kristin: Nej precis ... att det kan, det är verkligen farligt tänker jag att lägga för mycket i att jag ser sn-, jag känner mig snygg när jag ser ut såhär och såhär till exempel kroppsmässigt eller rakad eller whatever eller rakad kanske inte är samma typ till exempel om man är smal eller tjock och alla såna här saker, jag menar ... så småningom, man kommer kanske att få barn.

Sara och Nina: Ja.

Kristin: Och kanske kommer att se väldigt slapp ut och kroppen kommer ju att ändras jättemycket och då gäller det ju att känna sig snygg nån annanstans än att liksom titta sig i spegeln.

Sara: Men det gäller ju att känna en trygghet och det kan man ju liksom göra på olika sätt kanske.

Kristin: Ja precis.

Nina: Men det som är så märkligt är att vi lägger så mycket vikt vid att vi ska känna oss snygga själva när vi ligger medan killarna är såhär, fy fan vad gött vilken sexig tjej nu kör vi och han skiter fullständigt i ...

Kristin: (bryter in) Ja men och kanske och det är jävligt konstigt i så fall att vi tänker mer på att vi själva ska va snygga än att tänka på honom...

Nina: (bryter in) Än att han ska va snygg ... nej jag vet.

Kristin: Det är ju asmärkligt.

(Fokusgrupp I)

Vi anser att diskussionen ovan berör en intressant aspekt av sexualiteten. Respondenterna i denna fokusgrupp kom gemensamt fram till (jfr Aspers 2007) att de lägger mer vikt vid hur de presenterar sig själva än vid hur deras partner ser ut och betar sig. Vår tolkning av detta är att idealbilderna påverkar de intrapsyksiska scripten i fråga om framställandet av sig själv i sexuella relationer. I våra respondenters resonemang kring idealbilder anser vi att en särskiljning gjordes mellan hur könen uppfattar sig själva och varandra. Ett exempel på detta följer nedan.

Björn: Mm ... och jag tror vi killar, asså vi killar går mer på utseende än vad tjejer gör asså. Det visuella är nog rätt viktigt för oss killar tror jag asså när vi har sex, vi går mer på en naken tjej går ju vi igång på men tjejer går ju inte lika lätt igång på om det är en naken kille utan dom kräver beröring å asså hela stämningen å känslan asså för oss och för oss är det mycket lättare att komma generellt sätt liksom än tjejer liksom det känns mycket mer (hör ej) och det tror jag om man som kille liksom för man vet själv om man ser en naken tjej och så går igång på det och sen tror man att tjejerna kanske går igång på det också fast man inte vet det (...).

(Fokusgrupp II)

Det Björn pratar om i citatet ovan tycker vi är intressant att titta på i relation till den ordväxlingen från fokusgrupp I vi presenterade strax ovan. De unga kvinnorna diskuterar det faktum att de själva anser det viktigare att de ser bra ut än att deras partner gör det. Björns åsikt kan bekräfta att kvinnan är mer i blickfånget än mannen. Vidare kan vi spekulera i att kvinnor kan vara medvetna om att män kan ha denna uppfattning, vilket i förlängningen kan innebära att kvinnans oro över sitt utseende är kopplat till upplevda förväntningar från mannens sida. Under våra fokusgrupper diskuterades det mest kring kvinnans upplevda krav på sig själv men citatet nedan visar på att det även kan finnas upplevda krav på mannen. Denna ordväxling är ett exempel på hur gruppens deltagare kan påverka varandra till att nya åsikter blottläggs (jfr Aspers 2007).

Patrik: (...) Jag tror att det är bra att även killar liksom ... för jag känner lite där med snygga tjejer i reklam och sådär att man bara eller typ som i tv-serier som man kollar på, det är bara en massa jävla asfina brudar och så bara, ja man får väl inse bara att ... man ligger inte alltså, man kommer ju inte att få, min fru kommer ju förmodligen inte att se ut som dom gör (skratt).

Anna: Men det får ju killar att få en annan uppfattning om hur tjejer ska vara.

Patrik: Ja, så tjejer mår dåligt av det liksom för att ...

Anna: (bryter in) Ja, alltså vi mår ju inte dåligt av det men det är faktiskt en, för dom använder sig av modeller och snygga skådespelerskor i reklamer, i media överhuvudtaget vad det än är och killar får den här falska, inbillat att dom får det här bara, en tjej ska, när det var Pamela Andersson-perioden, dom ska ha stora bröst och dom ska va av plast och dom ska va runda, fast det är ju inte så i verkligheten så jag tror dom blir lite besvikna av att ...

Erik: (bryter in) Fast det där är ju, det där kan man lika gärna dra till killar, alltså det finns ju samma sak motsatt alltså, eh ... det finns ju hur, alltså hur killar framställs i reklam och media överhuvudtaget alltså typ.

(Fokusgrupp III)

Yttre påverkningar och krav på utseende och agerande, menar vi, kan medföra ett potentiellt hinder för sexualitetens uttryck. Dessa faktorer, anser vi, kan skapa svårigheter i att våga närma sig en annan människa sexuellt.

7.1.6 ”...man blir ju som man umgås...”

Individens nära omgivning har ofta ett stort inflytande på dennes sexualitet (jfr Helmius 1998a). De intrapsykiska scripten påverkas och omformas i samspel med andra människor och vänner och familj har störst inverkan. I fokusgrupperna har det genomgående uttryckts att vänskapsrelationer anses vara de viktigaste relationerna i våra respondenters liv.

Vänskapsrelationer bygger ofta på gemensamma värderingar och liknande livssituationer men vi anser oss även, liksom Helmius (1998a), kunna påstå att värderingar och livssituationer i sin tur påverkas av vänner. Våra respondenter är alla universitetsstudenter i Lund och de lever således i samma kontext. Att den nära omgivningen påverkar de intrapsykiska scripten fick vi ett tydligt exempel på då våra respondenter under diskussionerna om sexualitet i mångt och mycket var rörande överens. I en kontext som beskrivs vara så speciell som Lunds studentkultur anser vi det inte vara konstigt att studenterna betonar denna kultur som särskild från en övergripande samhällskontext. Vidare är det studenterna som, genom sina interpersonella och intrapsykiska script, upprätthåller denna särskiljning.

Sara: Men man blir ju som man umgås det är väl ganska given alltså här är alla som...

Kristin: (bryter in) Ja precis och jag tänker att det är som små bubblor eller att man har en kultur på ett ställe och då anpassar man sig väl ganska mycket efter det liksom.

(Fokusgrupp I)

7.2 Kategoriseringar och nyckelord

Detta avslutande analysavsnitt kommer kort att beröra de kategoriseringar och nyckelord respondenterna använt sig av under våra fokusgrupper. Vi finner det intressant att belysa detta då vårt syfte med undersökningen har varit att titta på hur studenter talar om sexualitet.

Vårt första tema under fokusgrupperna var relationer. Samtliga tre grupper identifierade snabbt fyra typer av relationer, kärleks-, vänskaps-, sex- och familjerelationer, vilka de sedan diskuterade. Som tidigare nämnt ansåg de flesta av våra respondenter att vänskaprelationer var viktigast för dem just nu. Vad som ansågs vara viktigast i en relation var, enligt respondenterna, *tillit* och i förlängningen *trygghet* (jfr Helmius 1998c). Detta uppgavs, av våra respondenter, vara viktigt för att individerna ska kunna prata med varandra, om allt. I en av fokusgrupperna diskuterades att liknande värderingar blir viktigare med åren. Ett exempel som gavs var att det i framtiden kan anses viktigt att parterna i en kärleksrelation har samma värderingar gällande barnuppfostran.

Under våra fokusgrupper upplevde vi att våra respondenter var öppna då de talade om sex och de talade detaljerat och frispråkigt. När vi i efterhand studerat vår empiri noterade vi dock att respondenterna i våra fokusgrupper ofta undvek att definiera och tala detaljerat om känslomässiga erfarenheter. När de talar om kärlek och känslor påbörjade de ofta en mening som sedan avslutades med *bla bla bla* istället för att sätta ord på vad de menade. Ett ytterligare intressant resonemang som fördes i en av våra fokusgrupper var hur vänner talar med varandra om sex. Det tycktes finnas skillnader i hur respondenterna uttrycker sig när de talar om huruvida en ung kvinna respektive en ung man har haft sex. Ett förtydligande citat på detta, samt på undvikandet att utveckla känslomässiga resonemang, följer nedan:

Tobias: Men det är ju så, det är rätt märkligt det där liksom frågar man en kille, fick du komma till liksom.. frågar man en tjej så är det nästan som fick han komma till ...

Kalle: (bryter in) Släppte du till?

Tobias: Ja, släppte du till liksom.

Björn: Ja och sen också som i alla fall om man har snackat med lite såhär tjejkompisar å så dom bara att dom inte brukar släppa, killar får tjata och så till slut släpper dom till, va fan vill dom ha sex ... do it liksom inte såhär att han måste tjata först en halvtimme och köra lite handen och köra lite mysen och sen jag tycker om dig och bla bla bla.

(Fokusgrupp II)

När det kommer till diskussioner om den rent sexuella erfarenheten fann vi det intressant att samtliga respondenter använde benämningen *att ligga* då de talade om penetrerande samlag.

Användandet av dessa kategoriseringar och nyckelord är något vi kommer att diskutera vidare i vår slutdiskussion.

8. Sammanfattning

Syftet med vår undersökning har varit att försöka utveckla en förståelse för hur universitetsstudenter i Lund talar om sexualitet. Detta har vi sökt göra via våra frågeställningar: Kan särskilda teman/ämnen identifieras i det empiriska materialet?, Vilka relationsmönster kan identifieras bland universitetsstudenter i Lund? och Hur beskriver studenter i Lund sin syn på sexualitet? Vår undersökning grundar sig i data vi samlat in genom kvalitativ metod i form av fokusgrupper samt en enskild intervju. Tillsammans med den litteratur vi valt till denna undersökning har vår data analyserats utifrån Simon och Gagnons teori om sexuella script.

Som nämnt i vår problemformulering har det uppmärksammats att unga vuxnas sexuella vanor har förändrats och antal sexpartners bland dem har ökat. Vidare nämner vi att det sätt på vilket unga vuxna talar om sexualitet har förändrats och att det idag är mer öppet än tidigare. Våra fokusgruppers resultat har bekräftat denna syn på unga vuxnas sexualitet. Med fokus på den speciella kontext vi har kunnat identifiera att Lunds studentkultur utgör redogör vi i vårt analysavsnitt om en rådande acceptans och tillåtande inställning till sexualitetens olika uttrycksformer. Vi anser oss, utifrån våra resultat, kunna konstatera att den nära omgivningen påverkar individens syn på sexualitet. Studentkulturen i Lund både skapas och bibehålls av studenterna. En annan aspekt vi diskuterar är att tillfälliga sexuella kontakter är något som i det närmaste förväntas att studenterna har. Vi har även identifierat att denna fråga kan ha en statusdimension.

När det gäller relationer har vi kunnat utläsa att tanken på fasta långvariga förhållanden är någon våra respondenter lägger in i framtiden. Vad vi tycker oss kunna skönja är att många av studentlivets delar, så som exempelvis utelivet, upplevs bäst kunna tas till vara på som singel. I våra respondenters resonemang ligger den egna individens mål och tillfredsställelse i fokus vilket kan vara en av anledningarna till att inte vilja ingå i ett förhållande som kräver kompromissande.

Vi anser oss dessutom ha kunnat se att en av de faktorer som tydligast gör studentkulturen i Lund är bruket av alkohol där agerande och värderingar påverkas. Våra respondenter talar om

ett frekvent användande av alkohol vid sociala sammankomster och att det oftast är under dessa former nya sexuella kontakter initieras.

Slutligen menar vi att vi har funnit svar på de frågeställningar som legat till grund för vår undersökning och anser oss kunna presentera en produkt vi båda betraktar som fullgod.

9. Slutdiskussion

Som vi skriver i analysen kan vi konstatera att Lunds studentkultur, av våra respondenter, anses vara särskild från den allmänna samhällskontexten. Acceptansnivån är hög i fråga om exempelvis antal sexpartners och i omfattningen av alkoholbruk. Att ha många sexuella kontakter och att delta i det ”vilda utelivet” är det, våra respondenter anser, gör studentlivet i Lund.

De relationsmönster vi har kunnat identifiera bygger mycket på att studenterna väljer att inte stadga sig under studietiden. Detta kan ses som en av anledningarna till att antalet sexpartners uppges öka. Respondenterna uttryckte funderingar kring om deras syn på tvåsamhet ser annorlunda ut än vad den gjort för tidigare generationer. De diskuterade det utifrån deras antagande om att unga vuxna idag analyserar sina liv i större utsträckning än tidigare generationer och ständigt strävar efter det ”perfekta”. Vi frågar oss om det verkligen finns en sådan skillnad mellan generationer. Det skulle lika gärna kunna vara så att studentlivet i Lund utspelat sig på liknande sätt för flera generationer. Något våra respondenter nämner är att deras värderingar och deras syn på relationer kommer att förändras när de lämnar studentlivet, vilket vi menar kan tyda på att skillnaden snarare beror på vilken livsfas individen befinner sig i. En tendens vi dock kan se är att den generation som nu studerar i Lund har en individualistisk syn på livet. Vi upplever det som att studenterna strävar efter lycka genom att hela tiden ifrågasätta de val de gör för att försäkra sig om att de inte behöver kompromissa med sina egna krav på sig själva och på en relation. Enligt vår uppfattning kan vi se att vår generation har växt upp med vetskapen om att vi i princip kan göra vad vi vill med våra liv. Detta ses oftast som något positivt men vi anser att det även kan ha en negativ inverkan. När begränsningar på valmöjligheter är få så kvarstår för individen endast att själv komma underfund med vad denne verkligen vill. Vi tror att sökandet efter tillfredsställande val kan vara väldigt påfrestande. I parallell till våra respondenters diskussioner om relationer kan vi se hur valmöjligheter kan sätta upp hinder för lyckan.

Medvetenheten om alla valmöjligheter som finns anser vi i förlängningen leder till den ständiga strävan efter det ”perfekta”. Borde vi inte istället bara leva och sluta sträva?

Det tillåtande klimat som vi beskrivit finns i Lund kan möjligen lätta på pressen av att hela tiden överväga sina val. Då särskilt när det kommer till val av hur den personliga sexualiteten ska tas i uttryck. Det anses vara så öppet och tillåtande och ingen upplevs bryr sig om vad andra gör och tycker. Vi menar trots allt att det kan vara så att studenterna egentligen tror att alla bryr sig om vad andra gör, speciellt i hänseende av tillfälliga sexuella kontakter och att detta då kan bli en statusfråga. Den ”öppenhet” som råder skapar också pressen på att den ska utnyttjas maximalt. I fråga om tillfälliga sexuella kontakter talade våra respondenter om den bekräftelse som medförs av att vara sexuellt aktiv. Vidare kan det ses som ett mått på att tillfället att ”leva livet” tas tillvara. Bortsett från faktorer som synen på tvåsamheten och den påstådda statusen i att utnyttja tillfällena för sexuella kontakter anser vi att det inte bör glömmas bort att tillfälliga sexuella kontakter även kan komma till stånd för bekräftelse i stunden eller enbart för den sexuella njutningens skull.

Studenter som lever detta studentliv är även de som upprätthåller dess existens. Som ny student i Lund kan det antas vara lätt att, under inflytande av ”äldre” studenter, vaggas in i den rådande mentaliteten vilken sedan i sin tur kan föras vidare till kommande studenter. I en mer omfattande studie hade vi funnit det intressant att studera hur denna antagna aklimatiseringsprocess kan se ut, detta genom att till exempel hålla fokusgrupper där deltagarna i respektive grupp befinner sig i olika faser i sina studier. Att även sexualiteten och hur den levs ut påverkas av omgivningen tycker vi är intressant då det på ett sätt betraktas som en så privat angelägenhet. För att återkoppla till det vi tidigare skrev om att ingen bryr sig om vad andra gör kan vi här säga att sexualiteten som något privat luckras upp i studentkulturen.

En av de mest bidragande faktorerna till att studentkulturen i Lund ser ut som den gör anser vi vara det utbredda bruk av alkohol som förekommer vid sociala sammankomster. Det verkar snarare vara regel än undantag att nya kontakter skapas under alkoholpåverkan. Att även de flesta sexuella kontakter skapas under dessa former är därmed inget förvånande. I beruset tillstånd släpper inte bara hämningarna, utan vi menar även att pressen på att söka det ”perfekta” minskar. Det blir lättare att ta kontakt med andra människor och kraven på hur de ska vara och vilka värderingar de ska ha hamnar i skymundan. Vi tror att studentlivet i Lund kan få konsekvenser för senare relationsskapanden då förståelsen för lämpligt agerande i nyktertillstånd kan bli bristande. En av våra respondenter nämnde att han tyckte det kändes obekvämt att dejta i nyktertillstånd. Vad vi dock tror är att det kanske inte är en bristande

förståelsen för vilket beteende som lämpar sig som är problemet. Snarare tror vi att det handlar om brister i insikten om att nyktra tjejer kanske ofta kan vara obekväma. Då vanan har blivit att ta sexuella initiativ under berusning menar vi således att känslan av obehag i nyktert tillstånd kan öka på grund av att situationen är ovan.

Vidare vill vi diskutera begreppet *tillit*. Detta är något respondenterna angav som viktigt i relationer men frågan är vad som egentligen läggs in i detta begrepp. Våra respondenter talar om det i fråga om att kunna lita på en annan människa fullt ut och att kunna öppna sig för den personen. Det enda vi tycker oss kunna konstatera är att tillit alltid kommer att innebära olika saker för olika individer. Vi anser således att det inte går att sätta någon klar definition på begreppet men menar att alla har en föreställning om vad det innebär, åtminstone för dem själva. Det är intressant att diskutera tillit som företeelse i relation till den sammanflödande kärleken. Då den sammanflödande kärleken bygger på att relationer bibehålls så länge båda parter får ut tillräckligt mycket av den vill vi återigen återkoppla till den individualism vi upplever att våra respondenter lever efter. Tidigare sågs parrelationen mer som en sammanslutande enhet där parterna hade en gemensam tillit till tvåsamheten. I och med den individualism som vi anser råder bland studenterna blir en relation inte en sammanslutande enhet utan snarare en överenskommelse mellan två separata individer. Det tilliten nu ska bekräfta är inte tron på tvåsamheten i sig utan vi menar att det är känslan av att partners tillfredsställelse kvarstår och att denne vill vidhålla relationen som är det väsentliga.

Även då vi valt att inte fokusera på genusaspekten anser vi att detta perspektiv både är viktigt och intressant. Vårt material hade kunnat lämpa sig för en studie kopplad till genusteori. Det är intressant att titta på hur manlig och kvinnlig sexualitet görs, då det i våra fokusgrupper talades om en upplevd skillnad mellan dessa. Vi menar att en annan vinkling av denna studie hade kunnat vara att titta närmare på dessa mönster.

Redan innan vi påbörjade denna undersökning hade vi ett intresse för det valda ämnet och vi hade en naturlig förförståelse kring det. Vad vi känner är att våra egna perspektiv har breddats och att vi har vunnit en större insikt i till vilken grad det faktiskt är samspelet mellan människor som påverkar synen på sexualitet. Det har visat sig att det vi inledningsvis ansåg vara mest intressant bleknade och har istället lämnat plats för nya spännande perspektiv. I arbetet med den här undersökningen är det främst en följdfråga som särskilt har kommit att beröra oss. Denna fråga handlar om hur det fria valets uppsjö av möjligheter i förlängningen kan bli den egna individens fångelse. Vi menar att friheten att hela tiden kunna välja kan upplevas som en begränsning i fråga av att inte bara ”kunna vara”. Å ena sidan ställs individen för att själv finna sin väg och å andra sidan påverkas denne ständigt av omgivningen

och samhällskontexten. Vi menar att detta tydligt påverkar sexualiteten då denna, enligt vår åsikt, genomsyrar alla aspekter i livet. Kanske är det så att individen lurar sig själv i att tro på möjligheten av alla dessa val, för i hur stor utsträckning kan vi egentligen säga att våra val verkligen är våra egna?

Referenser

Litteratur

- Aspers, P (2007) *Etnografiska metoder: att förstå och förklara samtiden*. Malmö: Liber.
- Foucault, M (2002a) *Sexualitetens historia*. Band 1, *Viljan att veta*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB.
- Foucault, M (2002b) *Sexualitetens historia*. Band 2, *Njutningarnas bruk*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB.
- Giddens, A (1995) *Intimitetens omvandling – Sexualitet, kärlek och erotik i det moderna samhället*. Nora: Bokförlaget Nya Doxa
- Heberlein, A (2004) *Den sexuella människan – Etiska perspektiv*. Lund: Studentlitteratur.
- Helmius, G (1998a). ”Bakgrund: Tio år av planer”, i Lewin, B (red.): *Sex i Sverige – Om sexuallivet i Sverige 1996*. Folkhälsoinstitutet.
- Helmius, G (1998b) ”Kärleken”, i Lewin, B (red.): *Sex i Sverige – Om sexuallivet i Sverige 1996*. Folkhälsoinstitutet.
- Heijbel, C & Nilsson, I (1985). *Sexualitet och missbruk*. Stockholm: Liber.
- Jacobsen, D I (2007) *Förståelse, beskrivning och förklaring – Introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur.
- Lewin, B (1998) ”Samlag och partners”, i Lewin, B (red.): *Sex i Sverige – Om sexuallivet i Sverige 1996*. Folkhälsoinstitutet.
- May, T (2001) *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur.
- Månsson, S-A, Daneback, K, Tikkanen, R, Löfgren-Mårtenson, L (2003) *Kärlek och sex på internet*. Nätsexprojektet 2003:1, Göteborgs universitet och Malmö högskola.
- Simon, W. & Gagnon, J.H (1999) “Sexual scripts”, i Parker, R. & Aggleton, P. (red.): *Culture, Society and Sexuality*. New York: Routledge.
- Wibeck, V (2002) *Fokusgrupper: om fokuserade gruppintervjuer som undersökningsmetod*. Lund: Studentlitteratur.

Internetkällor

RFSU. Ottar, 2008. Nr. 1.

Hämtat den 23 oktober, 2008 från:

http://www.rfsu.se/sex_utan_karlek_nan.asp

SESAM AB, 2005.

Hämtat den 28 oktober 2008 från:

<http://home.swipnet.se/tnt/sesam/sexologi.html>

Smittskyddsinstitutet, 2006. Smittskydd, Nr. 6.
Hämtat den 27 oktober, 2008 från:
<http://www.smittskyddsinstitutet.se/smittskydd/arkiv/2006/nr-6-2006/forandrat-beteendeligger-bakom-klamydiaepidemi/>

Socialstyrelsen, 2008.
Hämtat den 24 oktober, 2008 från:
http://www.socialstyrelsen.se/Amnesord/folkhalsa/HIV-STI/specnavigation/arbete_mot/ungaungavuxnafakta.htm

Forskningsetiska principer inom humanistisk – samhällsvetenskaplig forskning (2002) (pdf).
Stockholm: Vetenskapsrådet.
Hämtat den 27 oktober, 2008 från:
<http://www.vr.se/download/18.668745410b37070528800029/HS%5B1%5D.pdf>

WHO – World Health Organisation, 2008
Hämtat den 17 december, 2008 från:
<http://www.who.int/reproductive-health/gender/glossary.html>

Muntliga källor

Fokusgruppsintervju, genomförd 21/11-2008, Lund.

Fokusgruppsintervju, genomförd 24/11-2008, Lund.

Fokusgruppsintervju, genomförd 26/11-2008, Lund.

Intervju med representant för Projekt 6 i Lund, genomförd 3/12-2008, Lund.

Information gällande fokusgruppsintervjuer

Syftet med denna intervju är att undersöka hur universitetsstudenter i Lund talar om sexualitet. Era tankar och funderingar kommer därför att vara centrala. För att få igång diskussionen kommer vi att använda oss av en rad teman vilka ska behandlas under intervjun.

Intervjun tar ca 1,5 h och vi kommer att hålla till på Socialhögskolan i Lund. Om något tema upplevs som känslig av någon deltagare behöver denne inte delta i diskussionen kring det. Deltagarna har rätt att när som helst under intervjun gå ut och ta en paus eller helt lämna intervjun utan att behöva förklara varför.

Allt som framkommer under intervjun kommer att behandlas med diskretion och materialet kommer att avidentifieras.

Vi ser fram emot ett givande samtal. Fika kommer att erbjudas!

Nedan följer de teman som kommer att avhandlas under intervjun.

Vi ses!
Hälsningar Lisa och Jenny

Intervjuteman

- Relationer
- Kärlek och Sex
- Otrohet
- Preventivmedel/Skydd
- Sexualitet i media
- Öppenhet
- Sexualitet idag

Intervjuunderlag – Projekt Sex

Ser du några sexuella mönster, av något slag, bland studenter i Lund?

- relationsmönster?
- kärlek och sex?
- samhället i övrigt?

Ser du någon förändring i studenters sexuella mönster under de år du varit verksam?

Vad är din uppfattning om studenters inställning till sexualitet och sexuell hälsa?

- preventivmedel/skydd?

Hur ser du på medias bild av unga vuxnas sexualitet?

- idealbilder?

Hur påverkar krav och förväntningar unga vuxnas sexualitet, enligt din uppfattning?

- otrohet?

På vilket sätt uppfattar du att studenter talar om sin sexualitet?

- öppenhet?